

Riksdagens protokoll

2011/12:78

Onsdagen den 29 februari

Kl. 09.00 – 11.52

16.00 – 16.18

Protokoll
2011/12:78

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 23 februari.

2 § Anmälan om ordförande i kulturutskottet

Andre vice talmannen anmälde att *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (S) utsetts till ordförande i kulturutskottet från och med den 28 februari.

3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att *fredagen den 2 mars kl. 9.00* skulle interpellationssvar utgå.

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2011/12:FPM117 Allmän dataskyddsförordning *KOM(2012)11* till konstitutionsutskottet

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:245

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:245 Sysselsättningsgraden hos utrikes födda kvinnor

av Maria Stenberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 mars.

Prot. 2011/12:78
29 februari

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.
Stockholm den 24 februari 2012
Arbetsmarknadsdepartementet
Erik Ullenhag (FP)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:263

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:263 Etanolen som fordonsbränsle
av Johan Löfstrand (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 mars 2012.
Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 februari 2012

Miljödepartementet

Lena Ek (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2011/12:66 till finansutskottet
2011/12:78 till skatteutskottet

Redogörelse

2011/12:RS2 till konstitutionsutskottet

7 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Näringsutskottets betänkande 2011/12:NU14
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12:MJU5
Socialutskottets betänkanden 2011/12:SoU11 och SoU12

Föredrogs
justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU17
Smart gränsförvaltning – valmöjligheter och framtida handlingsalternativ
(KOM(2011)680).

*Smart gränsförvaltning
– valmöjligheter och
framtida handlings-
alternativ*

Anf. 1 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Europeiska unionens grundtanke om ökad handel och ökad rörlighet är sympatisk och viktig. Det är positivt med ökade möjligheter för människor att kommunicera och migrera och självklart positivt med nya handelskontakter, öppna marknader samt att människor väljer att arbeta eller studera i ett annat EU-land under en period i livet.

Samtidigt som rörligheten inom EU ökar byggs dock EU:s murar mot omvärlden allt högre. Tusentals människor dör årligen när de försöker ta sig till EU i knaggliga båtar över Medelhavet. Anledningen till att människor tvingas ut på dessa livsfarliga rutter är avsaknaden av legala sätt att ta sig till EU för att till exempel söka asyl. Det har också införts ett transportörsansvar för till exempel flygbolag för att ytterligare försvåra för människor från vissa länder att ta sig in.

Vi ska nu debattera justitieutskottets utlåtande om Europeiska kommissionens meddelande *Smart gränsförvaltning – valmöjligheter och framtida handlingsalternativ*. Meddelandet om smart gränsförvaltning syftar till att göra gränskontrollen mer restriktiv i linje med det system som finns i USA. Tanken med in- och utresesystemet – *entry/exit system*, EES – är att samtliga tredjelandsmedborgare som passerar in och ut över den yttre gränsen ska registreras med åtminstone namn, födelsedatum, kön, nationalitet och passuppgifter. När någon icke-EU-medborgare passerar EU:s gränser ska det alltså registreras elektroniskt.

Detta är tänkt att göra det enklare att kontrollera om någon stannar för länge i EU utan tillstånd. I framtiden kan även biometriska data som fingeravtryck och ansiktsbild komma att registreras elektroniskt. Samtidigt ska det finnas särskilda program för registrerade resenärer, till exempel affärsresenärer som ofta reser in i och ut ur EU, vilket innebär en förenklad gränskontroll för just dem. De får helt enkelt en gräddfil in i EU, samtidigt som kontrollen blir mer strikt för andra.

Denna utveckling har kritiserats av gröna på EU-nivå eftersom den innebär enorma kostnader och onödig byråkrati. Frågan är också om det är effektivt över huvud taget. Det är oklart vilket mervärde systemet ger, eftersom det redan finns instrument för gränskontroller och redan krävs av resenärer som behöver visum för att ta sig in i EU att de ska delge personlig information och biometrisk data.

Utöver detta finns så klart integritetsaspekter att ta hänsyn till när så mycket personuppgifter om människors rörelsemönster samlas in och lagras, samt en eventuell risk att systemet kan komma att gå ut över respekten för asyrrätten och mänskliga rättigheter. Det är positivt att såväl justitieutskottet som socialförsäkringsutskottet betonar vikten av att systemet inte får påverka möjligheten att söka asyl.

Jag ser alltså stora risker med att det skapas två parallella system för in- och utresa i EU – ett för betrodda resenärer och ett för övriga resenärer från tredjeländer. Det handlar dels om att det riskerar att ytterligare bidra till att sortera bland dem som kan komma att söka asyl i EU och dem som är viktiga för unionen ur andra perspektiv, dels om den hantering av personuppgifter – särskilt biometriska data – som medföljer. Det finns en risk att denna uppdelning leder till att inresande bemöts och behandlas olika och att de redan existerande, formella murarna kompletteras med än högre, informella murar av bemötande, attityder och tillhörande byråkratisering.

Att försöka avskärma sig från omvärlden är inte vägen framåt vare sig för Sverige eller för EU. Vi behöver inte ett sådant här system.

Med detta sagt yrkar jag bifall till Miljöpartiets motivreservation.

Anf. 2 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Frågan om smart gränsförvaltning består i huvudsak av två delar i det som framgår av EU-dokumentet.

Den första delen är ett system för in- och utresa för tredjelandsmedborgare och handlar om att kontrollera tredjelandsmedborgare som passerar in i och ut ur EU. En bättre kontroll av dem som kommer utifrån är viktig och nödvändig, inte minst med tanke på att Sverige är med i Schengensamarbetet. Jag är generellt sett negativ till nya EU-projekt och mer överstatlighet, men i ljuset av den situation Sverige befinner sig i och eftersom förslaget vad jag har sett inte medför att makt flyttas från Sverige till EU är jag positiv till detta EU-system för att kontrollera dem som korsar de yttre gränserna.

Såvida datasystemen är säkra är jag vidare, till skillnad från kommissionen, inte negativt inställd till att biometriska uppgifter används redan i första fasen. Jag anser också att kostnaden för systemet bör hanteras inom den befintliga budgetramen. Enligt min mening bör resurser omprioriteras från andra områden om det är vad som krävs för att finansiera systemet.

I fråga om den andra delen, som gäller ett program för registrerade resenärer, är jag dock negativt inställd. Jag befärar att förenklad passage medför sämre gränskontroller. Det kan öka risken för illegal invandring och smuggling samt medföra ett ökat hot mot säkerheten i EU och Europa. Ett sådant system i kombination med de viseringslättnader som EU har pratat om för vissa länder är enligt min mening inte rätt väg att gå i dagsläget.

Jag yrkar därför bifall till Sverigedemokraternas motivreservation på området.

Anf. 3 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Rörlighet är positivt, men att skapa två olika system för in- och utresa i EU är horribelt. Ska vi ha ett system för betrodda resenärer och ett för övriga? Då undrar jag: Vad står ”övriga” för – lurendrejare? Nej, naturligtvis är det inte så. Så kan man inte tolka det. Men att få in ett vi-och-de-tänk, som jag tycker att detta flaggar för, kan få förödande konsekvenser. Det märker vi redan här på hemmaplan. Ett vi-och-de-tänk tycker jag måste bekämpas med alla medel som står till buds.

Det nya systemet kan slå mycket hårt mot asylsökande, vilket leder till att de mänskliga rättigheterna mer eller mindre sätts ur spel. Det är förödande för unionen, som vill stå för demokrati, rättvisa och människors lika värde såväl i EU som i övriga världen. Utskottets majoritet har i sitt utlåtande tagit upp att det nya systemet inte får påverka möjligheten att söka asyl och att absolut respekt för de mänskliga rättigheterna måste råda. Jag tror dock inte att så blir fallet.

I dag ser vi ett Europa där murarna byggs allt högre. Vi kan till exempel ta visumtvånget som är riktat mot länder där krig pågår. Är det att värna mänskliga rättigheter? Nej, det anser jag definitivt inte.

Herr talman! Demokrati, rättvisa och mänskliga rättigheter måste alltid komma i första rummet.

Jag yrkar härmed bifall till reservation 3.

Anf. 4 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Riksdagen behandlar här, som sagts av tidigare talare, ett meddelande från Europeiska kommissionen som handlar om smart gränsförvaltning och där kommissionen vill lyssna av valmöjligheter och handlingsalternativ.

Kommissionens utgångspunkt är att med ny teknik skulle vi kunna modernisera och snabba upp gränskontroller till yttre gräns i Schengenområdet, det vill säga gränskontroller mot länder utanför EU.

Kommissionen föreslår två olika system, ett in- och utresesystem där samtliga tredjelandsmedborgare, medborgare i länder utanför EU, som passerar in och ut över yttre gräns ska registreras med åtminstone namn, födelsedatum, kön, nationalitet och passuppgifter. Det primära syftet är att systemet ska ge medlemsstaterna bättre kontroll över vilka tredjelandsmedborgare som finns inom EU. Systemet skulle ersätta dagens system med stämpling av pass och resehandlingar, och att vistelsetiden beräknas datoriserat.

Det andra systemet är ett program för registrerade resenärer, vilket skulle innebära en möjlighet till förenklad gränspassage för registrerade resenärer som i förväg registrerat sig och genom en förhandskontroll blivit godkända för passage. Tanken är att detta ska gälla tredjelandsmedborgare vare sig de kommer från ett land där visum krävs eller ej. Är man registrerad ska man kunna passera automatiska gränskontroller.

Från utskottets och Alliansens sida kan vi konstatera att det i sig är bra att man tittar på att modernisera gränskontroller och gör dessa så smidiga som möjligt. Att stå i passkö är inget som någon resenär uppskattar, och kan vi genom modern teknik förbättra och förkorta passager och köer är det utmärkt.

Samtidigt vill vi framföra några synpunkter. Det gäller att de system som eventuellt kommer att presenteras måste möta faktiska behov. Utgångspunkten måste vara att åtgärder och förslag ska möta krav på proportionalitet, rättssäkerhet, integritet, dataskydd och iakttagande av mänskliga rättigheter. Det nya systemet får heller inte på något sätt påverka möjligheten för människor på flykt att söka asyl.

Det viktigaste som vi vill framföra är ändå att EU:s historik när det gäller att ta fram nya datorsystem inte är helt övertygande. Och med tanke på det ekonomiska läget i Europa tycker vi att man bör vänta med att börja utveckla fler system innan man fått Schengens informations-

system SIS II och Informationssystemet för viseringar, VIS, på plats. Att utveckla nya datorsystem innebär långsiktiga åtaganden och betydande investeringar. Det är därför viktigt att analysera att åtgärderna är effektiva innan de genomförs.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i utlåtandet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

I detta anförande instämde Pia Hallström (M).

Anf. 5 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Det är lätt att hålla med Ewa Thalén Finné i hennes anförande. Folkpartiet anser också att förslaget i detta utlåtande bör bifallas och yrkar avslag på reservationerna.

Jag tycker dock att det är värt att reflektera lite över vad det är för ämne vi talar om. Vi talar om världens gränser i allmänhet men i synnerhet Europas gränser.

De inledande talarna här från olika partier som har reservationer karakteriseras av två ytterligheter. Den ena handlar om visionen om en mer gränslös värld, och den tycker jag är väldigt bra. Jag gick själv med i Folkpartiets ungdomsförbund en gång i tiden med visionen om en mer gränslös värld och tycker att det är värt att arbeta för.

Jag är glad att vi genom det samarbete som vi har inom EU har nått alltmer av gränslöshet i vår del av världen. Det är få saker som har gjort så mycket för människors rörlighet och frihet i vår del av världen.

Men sanningen är självklart att runt om i Europa finns det ett legitimt och viktigt intresse av att fortsätta upprätthålla en respekt för vårt lands gränser. Det kan handla om att veta vilka som ska komma hit. Från Vänsterpartiet hörde vi att det skulle vara skojare som skulle vara på väg in. Det finns ganska många obehagliga människor som vill komma till Sverige och spränga en hel del bomber och ta livet av människor för att de tycker att vi i Europa står för värden som är förskräckliga, till exempel demokrati, jämställdhet och lite annat som vi tycker är givet. Det finns alltså ett legitimt intresse att upprätthålla Europas gränser.

Den andra ytterligheten kom här på morgonen från Sverigedemokraterna som gärna ser att vi skulle ha ännu mer gränser, att vi måste skydda just den svenska nationen och att allt som gör Europa gränslöst i sig är ett stort problem, för det riskerar att på något sätt hota svenska värden och svensk säkerhet. Det är tydligt att där har vi en annan diskussion från dem som vill ha ännu mer gränser.

Kommissionen pekar i sitt meddelande på möjligheten att göra det europeiska samarbetet för en effektivare gränsförvaltning bättre och mer rimligt. Vi tycker från Folkpartiets sida att det är en väg att pröva. Men den är inte riskfri – jag håller med om det – för när vi talar om Europas situation och om vår gränsförvaltning måste vi se på hur det ser ut. Hur ser den europeiska asylpolitiken ut? Det finns anledning att inte känna sig särskilt stolt över den i alla lägen. Hur ser det ut i de de facto-läger där människor sitter förvarade under mycket lång tid under bedrövliga förhållanden för att de ska utredas för att kanske komma in i Europa för att söka asyl? Där finns det också mycket mer att önska, men detta måste kunna hållas isär. Att vi har en bättre asylpolitik, ett bättre omhänder-

tagande i Europa och bättre fördelning av ansvaret är en annan fråga än att vi de facto har ett system för gränsförvaltning som fungerar.

Det kommer att bli en svår fråga framöver huruvida detta system ska vara centralt eller om det ska vara decentraliserat, som nämns i meddelandet från kommissionen. Det är en fråga som vi måste komma till. Detta i sig är avgörande frågor vad gäller proportionalitet, integritet och datasäkerhet, och inte minst handlar det om kostnadseffektivitet. Allt detta är svångremmar och hängslen som vi hänger på för att vi inte riktigt vet var det här ska landa.

Jag håller verkligen med Ewa Thalén Finné om att det som vi har sett hittills av europeiska datasystem för gränsskydd har en del att önska och är inte ens genomförda i full skala ännu. Ett tips till Europaparlamentet, Europeiska kommissionen och Europeiska rådet är att man först ska göra klart det man håller på med. Inte desto mindre är detta viktigt att fundera på.

Jag tycker att detta med betrodda resenärer och övriga resenärer inte är så konstigt. Att man förhandskontrollerar vissa personer, oavsett om de kommer från viseringsländer eller inte, är något som man gör redan i dag och att man i övrigt skapar effektivitet ser jag inte som ett stort avsteg och ett stort hot mot vi och de. Skulle det vara så förutsätter jag nämligen att både Miljöpartiets riksdagsgrupp och Vänsterpartiets riksdagsgrupp omgående samlar in samtliga sina diplomatpass och lämnar in dem till talmannen för destruering, för där har vi verkligen ett vi och de. (Applåder)

Anf. 6 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Det här med resandet är definitivt en intressant fråga.

Om vi går tillbaka lite i tiden var det väldigt få för hundra år sedan som reste till något annat land över huvud taget. Det hörde till ovanligheterna att vanligt folk under deras livstid passerade landgränsen.

För ungefär 50 år sedan startade charterresorna och det blev vanligare att folk reste längre än till bara de nordiska grannländerna.

Fortfarande när jag var liten på 80-talet innebar resor till andra länder en rejäl kontroll. Även när man skulle åka med bilen till Danmark fick man stå i kö och vänta på att bli kontrollerad och visa pass och fick så klart frågan om man hade någonting i bilen som behövde förtullas.

Så sent som för 30 år sedan fanns det fortfarande en nationalistisk, nästan krigisk, syn på landgränsen. Landgränsen skulle hållas. Människor som ville passera en landgräns kunde vara konstiga, och man visste aldrig vad de hade i kikaren. Det var bäst att kontrollera dem.

Lyckligtvis har det hänt mycket sedan dess. Vi ser resande till och från Sverige som positivt. Möte med människor från andra länder berikar och ger perspektiv. Det är också viktigt för vår ekonomi och därmed för jobben. Internationellt utbyte ger handelsmöjligheter, vilket är viktigt för det exportberoende Sverige.

I dag är det lika vanligt för många av mina vänner att åka till jobbet i Köpenhamn som att åka till jobbet i Lund. Tiotusentals människor pendlar varje dag över Öresund för att jobba eller studera. Då är det för väl att det inte fortfarande står tullare eller gränspolis och kontrollerar varenda person som ska passera gränsen.

Prot. 2011/12:78
29 februari

*Smart gränsförvaltning
– valmöjligheter och
framtida handlings-
alternativ*

Det finns dock mer att göra, inte minst vad gäller flyget och för resenärer in och ut ur EU. En hel del av de kontroller som görs när vi ska flyga kan ifrågasättas. Är det effektivt och nödvändigt? Det gäller till exempel vätskeförbudet. Är det rimligt?

Till tredjeländer, det vill säga länder utanför EU och Schengen, är det fortfarande en helt annan kontroll och ibland också krav på visum. I vissa lägen behövs det en kontroll för att stoppa vapen, narkotika och människohandel, men behövs det i den omfattning man har i dag och behöver man kontrollera alla? Det kan man också ifrågasätta.

Detta handlar dagens ärende om. Vi yttrar oss över *ett* meddelande från kommissionen men egentligen två olika förslag. Centerpartiet tycker att det ena förslaget är bra medan det andra är mindre bra.

Låt mig börja med det som är bra. Ett system för så kallade betrodda resenärer är vettigt. Det finns många som regelbundet passerar EU-gränsen på samma sätt som gränsen mellan Sverige och Danmark passeras. Är det rimligt att ha samma kontroll varje gång? Vi måste göra det lättare för utbyte mellan länder inom EU och utom EU.

På Maria Ferm lät det som att om inte alla kan få det lättare att resa ska ingen få det lättare att resa. Det kan man starkt ifrågasätta. Vid enstaka resor ska det givetvis finnas en kontroll när det behövs, men är det rimligt att vi kontrollerar en person på samma sätt den 17:e gången han eller hon åker in i EU samma år?

Det är inget konstigt att ge någon som åkt många gånger och också blivit kontrollerad många gånger ett enklare och smidigare sätt att komma in i det aktuella EU-landet.

När det gäller det andra förslaget med ett in- och utresesystem har vi många ”om” och ”men” som tidigare talare också varit inne på. Det gäller proportionalitet, rättssäkerhet, integritet, dataskydd och iakttagande av mänskliga rättigheter. Vi betonar också att detta inte får påverka möjligheten att söka asyl.

Centerpartiet har svårt att tro att detta förslag kommer att klara en proportionalitetsbedömning. Är behovet av att bygga upp ett sådan här system, som redan finns i till exempel USA, verkligen så stort? Hur ska man klara rättssäkerheten och integriteten? Hur mycket kommer ett sådant system att kosta? Precis som Johan Pehrson var inne på har vi erfarenhet av system som EU fortfarande håller på att bygga upp och som har kostat oerhört mycket pengar.

Herr talman! Slutsatsen är att Centerpartiet är positivt till att underlätta resande men inte till att försvåra resande.

Jag yrkar bifall till förslaget i utlåtandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU19

Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2010 (skr. 2011/12:39).

Anf. 7 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! I skrivelsen om hemlig telefonavlyssning, teleövervakning och kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under 2010 framgår att användningen av hemliga tvångsmedel totalt sett var till nytta vid de förundersökningar då de använts.

En ökning av nyttan redovisas jämfört med föregående år: 67 procent 2010 jämfört med 64 procent 2009. Hemlig teleavlyssning har varit till nytta i 71 procent av fallen och så vidare.

När det gäller hemlig kameraövervakning är nyttan betydligt lägre än för de övriga tvångsmedlen. Det har haft betydelse i 35 procent av fallen jämfört med 17 procent 2009. 35 procent är ungefär hälften av vad det är för de andra tvångsmedlen.

Av detta kan två slutsatser dras. För det första ser vi en ökning av nyttan från 2009 till 2010. För det andra är nyttan av kameraövervakning betydligt lägre än för de två andra.

Vi menar därför att man bör verka för att nyttoeffekten av hemlig kameraövervakning blir i paritet med de övriga två tvångsmedlen. En sådan effektivisering vore att tillåta ljudinspelning vid hemlig kameraövervakning, vilket i dagsläget inte är tillåtet. Detta skulle kunna öka nyttan av tvångsmedlet och därmed leda snabbare till att adekvat bevismaterial insamlas, vilket i sin tur kan ge följdeffekten att antalet övervakningstimmar kan minskas.

Argumentet för att inte ha ljudinspelning tillsammans med kameraövervakning var som vanligt integritetsaspekten. Vi menar inte att det per automatik ska tillämpas ljudinspelning vid kameraövervakning, men det ska finnas en möjlighet att ha en kombination av bild och ljud när någon ska övervakas för att få fram bevismaterial. Vi ser inte denna möjlighet som orimlig och vill att den ska införas.

Jag är också medveten om att hemlig rumsavlyssning har en annan gräns än hemlig kameraövervakning. Hemlig rumsavlyssning får användas vid fyra års straffvärde, hemlig kameraövervakning vid två års straffvärde. Ska man sänka gränsen för hemlig rumsavlyssning eller använda hemlig rumsavlyssning i kombination med kameraövervakning när brottet kan antas ha ett straffvärde på fyra år eller mer?

Dagens ärende handlar om de andra hemliga tvångsmedlen och inte om hemlig rumsavlyssning. Det innebär att jag förmodligen inte kunde ha motionerat om att sänka gränsen för rumsavlyssning om det hade varit aktuellt. I dagsläget handlar det därför om att när straffvärdet är fyra år eller mer ska båda kunna användas samtidigt utan att hänsyn tas till integritetsaspekterna.

*Hemlig teleavlyssning,
hemlig teleövervakning
och hemlig kamera-
övervakning vid
förundersökning i
brott mål under år 2010*

Vid straffvärde på fyra år eller mer handlar det om grova brott. Tillåter man då hemlig rumsavlyssning, vilket är fallet i lagen i dag, borde det självfallet kunna kombineras med hemlig kameraövervakning.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Anf. 8 JAN R ANDERSSON (M):

Herr talman! I början av 90-talet skrev jag en motion som berörde hemliga tvångsmedel för polisen. Motionen blev en stor diskussionspunkt på en av Moderaternas stämmor på 90-talet och bifölls efter en lång diskussion.

Givetvis finns det fördelar och nackdelar med hemliga tvångsmedel, vilket vi diskuterar här i dag. Hur kan man använda hemliga tvångsmedel på ett effektivt sätt utan att kränka integriteten för dem som inte är misstänkta för brott? Detta perspektiv tål att lyftas fram i denna församling.

Det blev början på en förnyelse av de hemliga tvångsmedel som polisen i dag kan förfoga över. Det finns en rad tvångsmedel. Tre av dem har polisen och åklagarmyndigheten tillgång till. Det är dem vi ska diskutera och det är de som har redovisats i den skrivelse som ligger till grund för vårt ställningstagande.

Jag är glad att jag, 20 år efter att ha skrivit en motion som i någon mån blev ett startskott för en förnyad diskussion om hemliga tvångsmedel inom polisen, får stå här och diskutera hur det har fungerat.

Jag hade gärna sett att flera partier hade varit på plats. Jag noterar att Alliansen är fulltalig, men tyvärr inte oppositionen. Jag har ingen aning om varför det är så.

Herr talman! Låt oss konstatera att mycket har hänt. Med mobiler och internet finns det i dag helt andra möjligheter att kommunicera ostört. Vi vet att personer som använder mobiler är svåra att avlyssna eftersom de byter telefoner dagligen. Vi vet att olika internetprogram gör att man kan kommunicera helt ostörd av polisen. Vi måste givetvis följa utvecklingen så att vi kan ha en effektiv brottsbekämpning utan att för den skull menligt påverka den personliga integriteten.

Under de senaste åren har det pågått en ganska kraftig insats mot den organiserade brottsligheten. Det har gjort att hemliga tvångsmedel har brukats i större utsträckning än tidigare. Under 2010 var det många sådana aktiviteter, vilket har gjort att statistiken visar en ökning, som den är redovisad i denna skrivelse.

Frågan är om det är ett problem. Jag skulle inte säga att det är ett problem om det är en följd av att vi har ökat insatsen mot grovt kriminella och att det har lett till fler åtal. Då är det inte ett problem. Det är inte ett problem om det är en följd av att de misstänkta eller grovt kriminella byter telefoner eller SIM-kort allt oftare och det därför blir fler beslut om exempelvis hemlig telefonavlyssning. Det är inte heller ett problem om det beror på att man har ökat insatserna eller att enskilda insatser har lett till många i enskilda ärenden har blivit föremål för telefonavlyssning.

Den stora fördelen är att vi har kunnat påverka och förbättra effektiviteten i brottsbekämpningen. Samtidigt har vi sett att det är väldigt få personer som har blivit avlyssnade som inte borde ha blivit det. Det är alltså inte många som inte borde bli avlyssnade som blir utsatta för telefonavlyssning.

Det är viktigt att poängtera att varje gång man gör en hemlig telefonavlyssning eller annan hemlig åtgärd gör man en kränkning. Det är odiskutabelt att personer blir kränkta. Men det måste finnas en proportionalitet i detta. Man måste bedöma om insatsen och dess verkan står i proportion till den integritetskränkning som man tillfogar en privatperson.

Vi i Alliansen ser positivt på att Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen har fått i uppdrag att från 2010 stärka sin redovisning när det gäller dessa frågor. Vi ser också positivt på att nästa års redovisning kommer att ge oss ännu bättre underlag för att utvärdera hur hemlig telefonavlyssning och andra hemliga tvångsmedel kan användas i och med att Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden kommer att granska användningen av hemliga tvångsmedel.

Herr talman! Avslutningsvis ska jag kommentera den enda reservation som finns i detta. Den kommer från Sverigedemokraterna och är lite märklig. Man sparkar in öppna dörrar. Det finns redan i dag en möjlighet till hemlig rumsavlyssning samtidigt som man använder kameraövervakning. Det finns ingenting som säger att om man har den ena tvångsåtgärden får man inte ha den andra. Det är märkligt att Sverigedemokraterna inte känner till det. Den åtgärden infördes redan 2008 och kommer att utvärderas löpande. Har Sverigedemokraterna missat det?

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Pia Hallström (M).

Anf. 9 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Riksdagens uppföljning av användningen av hemlig teleavlyssning och hemlig kameraövervakning är viktig. Genom skrivelsen kan regeringen och riksdagen bedöma om de brottsförebyggande myndigheterna använder dessa instrument och inte minst bedöma nyttan av dem och hur man har motiverat användningen av dem.

Vi har delvis berört det här ärendet i tidigare debatter i samband med lagen om utlänningskontroll och arbetet mot terrorism. Med tanke på de integritetspåverkande inslagen är det viktigt att vi hela tiden följer upp användningsgraden. Från Folkpartiet välkomnar vi det särskilda uppdrag som Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har fått att titta på hur myndigheterna tillämpar den här lagstiftningen.

Det är viktigt att vi har en effektiv polis. För att polisen ska kunna genomföra ett bra underrättelsearbete och komma åt den organiserade grova brottsligheten krävs det möjlighet till hemliga tvångsmedel. I den senaste rapporten från Åklagarmyndigheten kan vi se att antalet beslut om att använda hemliga tvångsmedel har ökat med drygt 50 procent. En förklaring är användandet av fler telefonadresser och mobiltelefoner, och att det rör sig om ett stort antal misstänkta personer, vilket kräver flera tillstånd. Vi anser generellt att polisen behöver fler instrument för att följa upp tekniken och kunna spåra telefoner. Nu finns de här möjligheterna, och de möjligheter som finns ska vi använda.

Herr talman! De kriminellas alltmer frekventa användning av oregistrerade kontantkort och byte av telefoner och telefonadresser bidrar

också till att antalet ökar eftersom det krävs tillstånd för varje enskilt fall. Det kan också vara en direkt konsekvens av regeringens och polisens prioritering där vi tillsammans genomfört en nationell satsning mot grov organiserad brottslighet under ledning av Rikskriminalpolisen. Det har skett en mobilisering och man har skapat ett samverkansråd med totalt nio myndigheter, exempelvis Försäkringskassan, eftersom vi ser att allt fler grova brott har stark koppling till ekonomisk brottslighet.

Av Åklagarmyndighetens och Rikspolisstyrelsens skrivelse framgår att den information som man har fått genom användning av hemliga tvångsmedel som hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning har varit till nytta i ungefär 70 procent av förundersökningarna. Hemlig kameraövervakning, som har meddelats i drygt 50 ärenden, har varit till nytta i 35 procent av förundersökningarna.

När vi ser över dessa tre lagstiftningar är det viktigt att man gör bedömningar av vilka instrument vi ska behålla när vi permanentar lagstiftningen och vilka vi ska fasa ut.

Hemliga tvångsmedel har alltså varit en viktig del i arbetet mot den organiserade brottsligheten. Hemliga tvångsmedel är, som min kollega sade, ett ingrepp i den personliga integriteten. Men det är inte integritetskränkande att jaga grovt kriminella personer som ägnar sig åt grova narkotikabrott, grova barnpornografibrott och grova rån till exempel. Utifrån den aspekten överväger de brottsbekämpande myndigheternas behov av att få använda instrumenten för att inhämta bevis så att informationen kan leda undersökningen framåt och användas vid förhör och förhoppningsvis knyta en person till ett brott.

Den skrivelse som justitieutskottet har behandlat visar att detta instrument har varit aktivt och bidragit till framgångar i det brottsförebyggande arbetet. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 15 §.)

10 § En ny gymnasiesärskola

Föredrogs

utbildningsutskottets betänkande 2011/12:UbU9

En ny gymnasiesärskola (prop. 2011/12:50).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast en bordläggning.

Anf. 10 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Herr talman! Nu ska vi debattera betänkandet om en ny gymnasiesärskola. Chansen – eller risken – att det blir en hård debatt är nog liten. Det beror på att vi alla ser positivt på den här reformen. Under resans gång har vi blivit överens om det mesta.

Med en mer likartad reglering och med en större flexibilitet för både elever och skola ser vi att detta kommer att kunna leda till en ökad sam-

verkan mellan formerna och att elever som är inskrivna på särskolan ska kunna genomgå delar av gymnasieskolans program. Det är bra.

Vi och forskarna talar ofta om hur viktigt det är med inkludering. Det är viktigt att påpeka att det inte bara får vara särskolans ambition att inkludera, utan ambitionerna bör också gälla tvärtom.

När propositionen kom på utskottets bord i december var vår huvudsakliga kritik att regeringen inte nämnt någonting om det viktigaste som finns, förutom eleverna, nämligen lärarna. Det är viktigt att lärarna i särskolan har en hög kompetens. De nya behörighetsreglerna ställer större och tydligare krav på särskolans lärare. Det är viktigt och riktigt.

Men särskolan är inte en kloss som kan stoppas in i ett fyrkantigt hål så enkelt. Det är mer komplext än så. Alla som har erfarenhet av eller har besökt en gymnasiesärskola vet att man då inte bara möter en elevgrupp. Utvecklingsnivån kan vara allt från förskolenivå till en lättare utvecklingsstörning som innebär att man står mycket nära andra ungdomar i sin egen ålder. Ibland kan man möta någon som nästan är en Einstein. Därför behövs verkligen bredden av olika pedagoger i särskolan.

I dag saknar särskolan förutsättningar för att möta de nya reglerna. Därför har det uppstått en bekymmersam situation.

I vår motion yrkade vi på att regeringen bör utreda förutsättningarna för behörighet inom särskolan, förlänga övergångstiden, införa ett valideringssystem och inom ramen för Lärarlyftet göra en särskild satsning på lärarna i särskolan.

Regeringen har under utskottsbehandlingen tillmötesgått varenda punkt, och utskottet står nu enigt bakom regeringens avsikt.

Jag tror att detta är bra. Det är bra för elever, lärare och verksamhet när vi kommer överens i Sveriges riksdag om utbildningspolitiken.

Herr talman! Jag ska fortsätta på detta bra-spår. En bra sak är att samarbetet mellan särskolan och näringslivet ska utvecklas och stärkas.

Med den nya gymnasiesärskolan får vi på de nio nationella program som ska införas minst 22 veckors praktik. Det ska också införas ett lärlingsalternativ. Det behövs.

Som det nu är går många av dessa ungdomar rakt in i aktivitetsstöd. Många får inte ens en chans att prövas mot arbetsmarknaden, trots att jag vet att många verkligen skulle kunna bidra på sitt sätt.

Men med dessa strukturförändringar, högre krav och ibland nästan anorektiska arbetsorganisationer som finns i dag finns det nästan inget utrymme för den som inte presterar ultimatum eller så att säga utanför vanligheten.

Det finns goda exempel. Men vad kostar det för människan och för samhället när en människa står utanför från 20 till 65 år? Alla insatser som görs borde ställas mot det.

Vi borde hjälpa åt att dammsuga arbetsmarknaden och samhället för att hitta arbetsuppgifter och praktikplatser. Vi borde från vår sida stimulera att det sker, och vi måste noga följa upp det.

Det är konkurrens där ute om praktikplatser. Flera skolformer behöver denna lärform.

Min erfarenhet är att branscherna inte direkt kastar sig över denna arbetsuppgift eller dessa elever. Men jag ska återigen säga att det finns undantag. Men om inte branschföreträdarna är med på vad eller hur det ska göras blir det faktiskt inget.

När dessa elever väl har kommit på sin praktik- eller lärlingsplats ställs det, som vid alla praktikplatser, krav på handledaren. Den här gruppens särskilda behov måste förstås av handledaren. Det är därför mycket viktigt att handledarutbildning konsekvent genomförs och att upplägget med arbetsplatsförlagd utbildning och lärlingsutbildning regelmässigt kvalitetssäkras. Kvalitet måste vara vägledande i all utbildning. Handledarna behöver också ha kunskap om konsekvenser av utvecklingsstörning och kunskap om lärmiljöer och lärtilar.

Därför kan vi inte bara som allianspartierna i utskottet konstatera att skolhuvudmannen har ett stort ansvar. Vi behöver faktiskt ta ett större ansvar. Därför yrkar jag bifall till vår reservation 1 i betänkandet.

Anf. 11 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Jag vill redan nu be om ursäkt för om jag överskrider den tid som jag har angett för mitt anförande om det som hjärtat är fullt av. Men jag ska försöka begränsa mig och hålla mig till den angivna talartiden.

I dag ska vi alltså – äntligen – fatta beslut om regeringens proposition *En gymnasiesärskola med hög kvalitet*.

Jag hade hoppats att denna reform av gymnasiesärskolan skulle ha genomförts samtidigt som det nya gymnasiet. Men nu har vi en ny gymnasiesärskola framför oss, och det var kanske bra att den fick ta denna tid på sig.

Särskolan är en viktig skolform för elever med utvecklingsstörning. Den genomgår nu stora och nödvändiga förändringar, både på grundskolenivå, i och med den nya skollagen, och på gymnasienivå, som vi i dag debatterar.

Lika viktigt som det är att den som har lätt för sig har möjlighet att utvecklas efter sin förmåga och sitt intresse är det att den som har en intellektuell funktionsnedsättning, en utvecklingsstörning, också får möjlighet att utveckla sig efter sin förmåga och sitt intresse.

Förra året genomgick gymnasiet stora förbättringar. De elever som började gymnasiet i höstas är den första kullen som läser enligt den så kallade Gy 2011.

Den nya gymnasiesärskolan kan ses som en uppföljning av Gy 2011. Bestämmelserna för gymnasiesärskolan anpassas i stora delar till bestämmelserna för den reformerade gymnasieskolan.

Det finns många bra gymnasiesärskolor i vårt land, precis som Caroline Helmersson Olsson sade. Jag har haft förmånen att få besöka flera av dem, exempelvis Duveholms gymnasiesärskola i Katrineholm – jag tror att även Caroline Helmersson Olsson har varit där på besök – och Sjöarpsskolan i Ronneby.

Det här är bara ett par av de gymnasiesärskolor som finns i vårt land där engagerade lärare och skolledare ger eleverna möjlighet att utvecklas och lära sig inför ett liv efter skolan, ett liv där de i så stor utsträckning som möjligt ska klara sig själva.

Detta uppdrag blir också tydligare i den nya gymnasiesärskolan. Det handlar om att ha förväntningar, en tro på att man kan så mycket mer.

Alla kan vi något, och alla har vi förmågor som vi kan utveckla och bli ännu bättre på, bara vi har någon som ser oss, som tror på oss och

som stöttar oss och som ser möjligheterna. För även om det finns många goda exempel på bra gymnasiesärskolor i vårt land finns det också kritiska röster.

Det finns till exempel kritik inom dagens gymnasiesärskola när det gäller betygssättningen. Det finns en otydlighet i dagens betygssystem, och både elever och lärare vittnar om att betygen ofta inte ges så stor betydelse, snarare tvärtom. Betygen uppfattas ändå inte vara värda någonting.

För de nio nationella programmen som föreslås i propositionen finns i stället en poäng- och kursindelning där utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser. Detta ger större möjligheter att möta eleven på den nivå som han eller hon befinner sig på och till att gå vidare i lärandet och utvecklingen.

Genom att betyg nu kommer att sättas efter varje avslutad kurs och enligt de nya betygssstegen kommer betygen också att få en annan betydelse både för elevens utveckling och för lärarnas arbete.

Inom de nationella programmen i gymnasiesärskolan kommer det också att finnas lärlingsutbildning. Gymnasiesärskolan måste kunna anpassa sig till elevernas olika behov. Då kan gymnasial lärlingsutbildning, där utbildningen i huvudsak sker ute på arbetsplatserna, vara ett viktigt steg i elevens utveckling.

En tydlig koppling till en arbetsplats under gymnasietiden kan också ge förutsättningar för ett fortsatt arbete.

Här vill jag bara kort kommentera reservationen från bland andra Socialdemokraterna, och som Caroline Helmersson Olsson tog upp, om handledarutbildning för den som tar emot en elev från gymnasiesärskolan på sin arbetsplats.

Självklart måste den som tar emot en elev från gymnasiesärskolan ha en förståelse för och en kunskap om vad det innebär. Här har också skolan ett viktigt uppdrag i att förmedla den kunskapen. Det kan ske på många olika sätt, men det måste alltid utgå från den enskilda eleven och dennes förutsättningar.

Men som sagt: Det är skolan, huvudmannen, som har ansvaret och som har kunskapen om eleven. Det gäller att se till att handledaren har den kunskap och erfarenhet som krävs. Då är det skolan, huvudmannen, som har att se till att man har både den yrkeskunskap och den kunskap om elevens särskilda förutsättningar som behövs.

Gymnasiesärskolan är en fyraårig utbildning. I propositionen sägs att förutom de nio nationella programmen ska gymnasiesärskolan också ha individuella program.

Här kan jag konstatera att den indelning i yrkesträning och verksamhetsträning som finns i dagens gymnasiesärskola tas bort. Det tycker jag är bra, för gränserna mellan yrkesträning och verksamhetsträning är i dag inte helt klara. Då är det viktigare att utbildningen utformas utifrån eleven än att den utformas utifrån bestämda ramar.

Herr talman! I det betänkande vi nu debatterar tas också frågan om behöriga lärare i särskolan upp. Detta tog även Caroline Helmersson Olsson här upp. Det rör sig här om en viktig fråga, om en fråga som jag själv redan i höstas lyfte fram och som nu lyfts fram i betänkandet. Det är jag mycket glad över.

Prot. 2011/12:78
29 februari

*En ny gymnasie-
särskola*

Bredden bland särskolans elever är mycket stor. Elever inom samma åldersspann kan ha mycket skilda behov vad gäller undervisningen och vilken pedagogik som fungerar bäst. Därför behövs det en bredd av olika pedagoger genom hela särskolan, från grundsärskolan till gymnasie-särskolan och vidare till särskild undervisning för vuxna.

För att få en lärarlegitimation för undervisning i särskolan krävs, enligt Skolverkets nuvarande direktiv, en speciallärarexamen med specialisering mot utvecklingsstörning. Dessutom krävs en lärarexamen.

Många inom särskolan, främst inom träningsskolan och verksamhets-träningen, har andra pedagogiska grundutbildningar än just en lärarexamen – till exempel utbildning till socialpedagog eller fritidspedagog. Dessa pedagoger var behöriga att söka till den tidigare speciallärarutbildningen riktad mot utvecklingsstörning och blev då också behöriga särskolelärare enligt de tidigare reglerna.

Men enligt de nya reglerna för lärarlegitimationen kan, som sagt, de här pedagogerna som en lång tid arbetat som behöriga lärare inte få sin lärarlegitimation. Därmed tappar de den behörighet som de under så lång tid haft.

Därför behöver författningsändringar göras så att den som har en äldre speciallärar- eller specialpedagogutbildning också i fortsättningen får bedriva undervisning även om vederbörande inte har en lärar- eller förskollärarexamen i botten.

Ytterligare en åtgärd som behöver vidtas är att förlänga övergångs-perioden när det gäller legitimerade lärare. I dag gäller den perioden fram till sommaren 2015. Men nu föreslås en förlängning med ytterligare tre år, till juni 2018.

Också jag vill ta upp det tilläggsuppdrag till Skolverket som Caroline Helmersson Olsson tog upp när det gäller speciallärarutbildning inom Lärarlyftet II. Det handlar om att ge möjlighet till validering också av tidigare kunskaper och erfarenheter. Jag tycker att det här är en viktig del.

Detta gör vi för att alla elever ska ha rätt att bli undervisade av kvalificerade lärare, och detta ska gälla för alla elever oavsett skolform.

Herr talman! Det finns många fler delar i den nya gymnasiesärskolan som jag skulle vilja lyfta fram. Men tiden rinner i väg så jag väljer att i stället avsluta med några egna reflexioner.

Gymnasiesärskolan är, som sagt, en viktig skolform som finns till för elever med utvecklingsstörning, och den genomgår nu stora och viktiga förändringar.

Livslångt lärande – möjligheten att vidareutbilda sig efter gymnasiet – är viktigt. Men har du gått i särskola har du faktiskt inte samma möjligheter i dag.

Jag är själv lärare. På gymnasiesärskolan i Norrtälje var jag med och byggde upp en verksamhet för elever med lindrig utvecklingsstörning. Många fick sitt första jobb efter den här gymnasiesärskoleutbildningen. Men vad hände sedan när det var dags att gå vidare och man ville lära sig mer?

Nu börjar möjligheter till eftergymnasial utbildning växa fram för den som gått i särskola, något som jag med glädje ser efter alla år i riksdagen då jag jobbat för detta.

Yrkeshögskolan startar till hösten en försöksverksamhet med fem utbildningsanordnare. Bland annat kommer studenter med gymnasiesärskolebakgrund att erbjudas utbildning där.

På högskolan i Gävle pågår ett projekt med ett högskoleprogram riktat till tidigare gymnasiesärskoleelever.

Jag följer båda dessa projekt på mycket nära håll och ser att det finns många hinder i vägen för dem. Det finns mycket mer att göra för den som gått i särskola. Men, herr talman, det är en fråga som vi vid ett annat tillfälle får återkomma till.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 15 §.)

Prot. 2011/12:78

29 februari

*Subsidiaritetsprövning
av EU-förslag*

11 § Subsidiaritetsprövningar av förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling samt om offentlig upphandling av vatten m.m.

Föredrogs

finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU50

Subsidiaritetsprövning av förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling (KOM(2011)896) och

finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU45

Subsidiaritetsprövning av förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling av vatten m.m. (KOM(2011)895)

Anf. 12 ERIK ALMQVIST (SD):

Herr talman! Utskottet är överens om denna subsidiaritetsprövning. Men Sverigedemokraterna anser att egentligen varenda del i direktivet i princip strider mot subsidiaritetsprincipen – det vill säga att det egentligen inte finns någonting i den offentliga upphandlingen som det är relevant att flytta upp till EU-nivå, som det i dag ser ut. Där kan man säga att vår uppfattning något skiljer sig från övriga utskottets. Man menar att man i grunden är positiv till direktivet. Dock har man hittat några detaljer som man invänder mot. De små detaljinvändningarna räcker för att vi gemensamt ska vara överens om prövningen i sak.

Däremot skulle jag, herr talman, vilja slå ett slag för proportionalitetsprincipen som jag tycker att man helt utelämnat. I målsättningarna för processen med offentlig upphandling vill man nämligen tydligare lyfta in social integration, bekämpandet av klimatförändringar, hänsynen till energieffektivitet och så vidare – i sig självklart lovvärda initiativ, men det här hör inte hemma i processen med offentlig upphandling.

Processen med offentlig upphandling och lagen om offentlig upphandling ska i första hand säkerställa affärsmässighet. När skattemedel hanteras är det viktigt att det finns en tydlighet för medborgarna så att man kan se hur skattemedlen används vid upphandling. Om varor och tjänster som förmedlas i Sverige inte uppfyller de krav vi har på hänsynen till miljön, integrationen och så vidare får man så klart lagstifta. Detta är viktigt alldeles oavsett var upphandlingen sker – oavsett om den sker i det privata eller om den sker i det offentliga.

Det är inte rimligt att det bara är vid offentlig upphandling som det här ansvarstagandet ska ske. Det måste ske även i det privata. Därför saknas en annan lagstiftning om man nu menar att det finns brister när det kommer till hänsynen till miljön, den sociala integrationen och så vidare.

Vid offentlig upphandling får det först konstateras vilken vara eller tjänst man vill inhandla. Men för att medborgarna lätt ska kunna se att skattemedlen används väl är det så klart det affärsmässiga man måste titta på: Får vi den här tjänsten eller varan till ett bra pris?

Men när man frågar den principen och plockar in en rad andra målsättningar – som det dessutom är svårt att mäta och som är av mer social karaktär – öppnas det också för godtycke. På den enskilda upphandlaren läggs ett ansvar som egentligen inte hör till processen som sådan.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 1 i vartdera utlåtandet.

Anf. 13 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Som vi nyss hört handlar debatten om finansutskottets utlåtanden nr 45 och 50. I båda utlåtandena hanteras ämnet offentlig upphandling.

Utskottet har att ta ställning till subsidiaritetsprövning, det vill säga om frågan ska avgöras nationellt eller om den hör hemma i gemenskapen i EU.

Ärendet har rubriken *Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling (FiU50)*. Från finansutskottet lämnas ett motiverat yttrande över frågan om organisation och myndigheter för att uppnå och kunna tillgodose krav på tillsyn, kunskap, utbildning, vägledning och stöd.

I frågan om på vilket sätt olika myndigheter i ett land organiseras för att lösa uppgiften med att uppnå de gemensamma kraven menar vi att det måste kunna ske på ett bra sätt utifrån det egna landets organisationsstruktur. Därför är det viktigt att varje land självt kan bestämma över hur myndighetsorganisationen ska se ut. Det vi vill är att värna hur vi myndighetsmässigt ska organisera och utforma verksamheten.

I denna fråga hanteras endast subsidiariteten, inte sakfrågorna i övrigt. Dessa kommer att behandlas i ett betänkande längre fram då vi i sak tar ställning till förslagen om offentlig upphandling.

Som ni hört här i dag finns i motiverat förslag från Sverigedemokraterna ytterligare en punkt utöver den del som berör myndigheterna. Sverigedemokraternas förslag till tillägg handlar om att framlagt förslag strider mot proportionalitetsprincipen. De menar att förslaget vida går utanför de ramar och målsättningar som satts upp för att införliva mål vars fokus de menar inte ligger på effektivitet och smidighet avseende offentlig upphandling.

Herr talman! Jag menar att frågan om proportionalitetsprincipen hör hemma i ett betänkande som behandlar sakfrågorna. Man kan titta på varje fråga och område för att se om det strider mot proportionalitetsprincipen. Den innebär att kraven på leverantören och i kravspecifikationen måste ha ett naturligt samband med och stå i rimlig proportion till det som upphandlas.

Om krav i offentlig upphandling står det att krav som ställs ska vara både lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. Om det finns flera alternativ bör det alternativ väljas som är minst ingripande eller belastande för leverantören.

Jag vill understryka att val av leverantör ska ske på affärsmässig grund och att avtal ska träffas med den leverantör som erbjuder den bästa varan, tjänsten eller entreprenaden till det bästa priset. Det gäller hela den inre marknaden och är inte en fråga endast för Sverige.

Dessutom går det att göra beställningar på upphandlingsområdet med kriterier som gör att det inte behöver bli dyrare utan att det kan bli billigare och effektivare.

I det kommande betänkandet kommer frågan om att se till hela produkten eller varan och kretsloppskedjan att behandlas.

Herr talman! Vänsterpartiet har i sitt förslag till utskottets förslag till motiverat yttrande lyft in att det i offentlig upphandling ska kunna ställas krav på kollektivavtal. Att ställa krav på kollektivavtal bryter mot diskriminerings- och likabehandlingsprincipen eftersom olika länder har olika sätt att skriva avtal.

Att ställa krav på kollektivavtal är också ett sätt att utestänga en del av de svenska företagen inom Sverige från att delta i offentlig upphandling. Däremot kan den upphandlande myndigheten välja ut enskilda krav och kriterier från ett befintligt kollektivavtal och uppställa dessa som villkor.

Vad som då behövs är att den upphandlande myndigheten måste visa att de valda kriterierna är förenliga med gemenskapsrätten och inte saknar relevans för de valda utförarna. Det är vad vi kallar proportionalitetsprincipen. Myndigheten måste också kunna kontrollera och följa upp att kraven faktiskt efterlevs.

Eftersom kollektivavtal är ett svenskt paket med regler i Sverige som inte finns på samma sätt i andra länder kan inte Sverige ställa krav som diskriminerar andra länder. Offentlig upphandling innebär gemensam lagstiftning. Inte minst vi här i Sverige bör vara öppna för handel över gränserna eftersom vi själva bor i ett litet exportberoende land.

Vidare lyfter Vänsterpartiet fram krav på sociala kriterier. De menar att det måste bli tydligt att det går att ställa upp sådana vid offentlig upphandling. Precis som Vänsterpartiet framför går det i dag att ställa upp dessa sociala kriterier. Här gäller samma sak som vid andra upphandlingar. Det är att de ska anknyta till varan eller tjänsten och att de grundläggande principerna gäller.

Sociala kriterier är en av de sakfrågor som vi kommer att behandla i kommande betänkande inom finansutskottet. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag och avslag på de två reservationerna.

Anf. 14 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Det blir lite oklart för mig vilken linje som majoriteten i utskottet egentligen håller i principdiskussionen.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson menar å ena sidan att Vänsterpartiets krav på utökat socialt ansvar är ovidkommande. Sådan hänsyn kan man redan ta med gällande lagstiftning. Å andra sidan är man i grunden positiv till ett EU-direktiv som vill utöka det sociala ansvarstagandet.

Dessutom säger Ann-Charlotte Hammar Johnsson att upphandling måste ske utifrån en affärsmässig grund. Min fråga är återigen: Varför väljer man då att lyfta in andra målsättningar som inte har med affärsmässighet att göra?

Anf. 15 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! I detta utlåtande behandlar vi subsidiaritetsprövningen. Det handlar om att bestämma om det är vi här i Sverige som ska ta ställning till förslaget eller detta är ett förslag som går över gränserna. Om man har sociala kriterier som redan går över gränserna är det ingenting nytt för Sverige. Då finns de redan där. Som jag sade innan återkommer vi till detta när vi talar om sakfrågorna.

När det handlar om effektiviteten och annat går det att ställa upp kriterier. Det behöver inte bli dyrare. Det kan till exempel gälla funktionalitet. Man kan tänka sig att Försvaret ska köpa termosar som ska vara hållbara för att inte krossas. Man kan då ställa krav på dem utifrån egenskaper så att man använder metall för att tillverka den.

Man kan också se till vad funktionen ska vara. Då kan man kanske komma fram med material som vi inte känner i dag när man gör en upphandling. Det kan göra att de kanske klarar sig längre, blir mer hållbara och till och med billigare. Det är detta vi vill öppna för.

Anf. 16 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker fortfarande att det är svårt att följa argumentationen. Å ena sidan ska upphandling ske affärsmässigt. Å andra sidan ska man ta in andra målsättningar än affärsmässighet.

Å tredje sidan står inte de mot varandra menar Ann-Charlotte Hammar Johnsson eftersom det även kan gälla andra kriterier. Om varan eller tjänsten som förmedlas till exempel är mer hållbar ur ett miljöperspektiv kan den fortfarande vara billigare. De behöver därför inte i stå i strid mot varandra.

Det är klart att det är så. Vi kan ställa upp hur många kriterier som helst. I den bästa av världar kommer många upphandlingar ändå att ske affärsmässigt. Men problemet är att det öppnar upp för att det inte sker. Det öppnar för att man väljer att göra upphandlingar där andra hänsyn tas på bekostnad av affärsmässigheten. I det fall det inte sker på bekostnad av affärsmässigheten har man över huvud taget ingen nytta av de andra målsättningarna.

Då hade i varje fall det alternativ som varit mest affärsmässigt vunnit, och då tillför inte övriga målsättningar någonting. Det enda gång jag kan se där de övriga målsättningarna över huvud taget tillför någonting är när man frångår principen om affärsmässighet. Annars hade man i varje fall hamnat i samma val i slutändan.

Anf. 17 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Om man tittar på offentlig upphandling och att man ska köpa en vara till billigaste pris kan jag förstå Erik Almqvists argumentation. Men om man från början bestämmer sig vad det är för produkter eller tjänster till vilken kvalitet man ska ha utgår man från det pris man vill ha för den kvaliteten. Därför menar jag att det inte behöver stå i motsats till varandra.

12 § Internationella insatser

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2011/12:UU13
Internationella insatser (skr. 2011/12:18).

Anf. 18 PETER RÅDBERG (MP):

Herr talman! Den svenska politiken för global utveckling, PGU, ska vara styrande för all verksamhet och inte minst den verksamhet som bedrivs i internationell miljö. Det är därför av största vikt att det i alla de uppdrag av internationell karaktär som riksdagen eller regeringen beslutar om skrivs in att PGU är styrande för verksamheten.

Grunden för våra internationella insatser vare sig de är civila eller militära handlar om en helhetssyn på utvecklingen. Det handlar således om fattigdom, förtryck, katastrofer och avsaknad av fred i ett land. Oavsett om vi väljer civila eller militära insatser beroende på omständigheterna i det enskilda landet är det i båda fallen viktigt att en uppföljning och en redovisning görs.

Herr talman! Miljöpartiet anser att det är mycket viktigt med en så kallad resultatredovisning. Vi har de senaste åren framhållit att de nya kraven på rapportering inneburit att många mindre biståndsorganisationer tvingats sluta med sin verksamhet när kostnaden för rapporteringen överstiger vad de kan förmedla i bistånd.

Vi anser samtidigt att resultatrapporteringen kan vara differentierande i någon mån. Det viktiga är vad man väljer att redovisa och hur relevanta kraven på redovisning är för att nå just de mål man har med insatsen.

Det är dock inte trovärdigt när regeringen ställer oerhört höga krav på detaljerade resultatredovisningar av små civila biståndsorganisationer men inte ställer tillnärmelsevis samma krav i fråga om de militära insatserna.

All redovisning ska vara rimlig och bör syfta till att mäta verkligt resultat för de människor som berörs. Regeringen avser att skärpa kraven på resultatredovisningen för de internationella krishanteringsinsatser som Sverige bidrar med civila personer till. Vi ifrågasätter att det återigen bara handlar om redovisning av civila insatser.

Herr talman! Svenska biståndsorganisationer, FN-organ för katastrofhjälp, OCHA, Sida med flera är noga med att betona att biståndet ska vara skilt från de militära insatserna, bland annat just för att skydda biståndspersonal som annars lätt blir måltavlor för olika stridande grupper då de anses ha tagit ställning.

De som arbetar i fält uttrycker ofta att det inte fungerar. Det gäller från både civilt och militärt håll. Regeringen ger här tyvärr inget svar på Riksrevisionens fråga om civilmilitär samverkan i sina förslag till åtgärder. Vi anser att det är av central betydelse att biståndsinsatserna alltid genomförs på ett sätt som inte bidrar till sammanblandning mellan de militära insatserna.

Vi delar dock regeringens uppfattning att det är för tidigt att döma ut den samverkansfunktion som har etablerats på Regeringskansliet. Regeringen avser att stärka samordningen av rättsväsendets myndigheter när det gäller just deras medverkan i internationella krishanteringsinsatser. Det tycker vi från Miljöpartiet är positivt.

Dagens situation, där det finns ett stort behov av polisinsatser runt om i världen och där svensk polis är efterfrågad, visar att vi skulle kunna bidra med mer än vad vi gör i dag. Det är dock tyvärr inte tillräckligt många som söker just utlandstjänsterna. Ett problem som uppstår när personal, till exempel polis, ska rekryteras till internationella insatser är inte bara att det råder brist på poliser utan att de därför inte heller får tillstånd att delta i utlandstjänstgöring. Det handlar också om att det inte räknas som en merit i yrket att vara ute på internationella uppdrag. Det kan till och med tvärtom vara en belastning. Miljöpartiet vill att regeringen i samband med detta stärker samordningen och initierar en utveckling där det anses som en merit i den framtida karriären att ha deltagit i utlandstjänstgöring.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservation nr 2.

Anf. 19 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation nr 3. Frågan om Sveriges deltagande i olika internationella relationer har varit uppe till diskussion i denna kammare vid ett flertal olika tillfällen, bland annat under Sveriges engagemang i Libyen och under de debatter som har åtföljt de senaste förlängningarna av Afghanistaninsatsen. Gällande Libyeninsatsen påpekar vi problematiken med att ställa Sveriges resurser okritiskt till förfogande för Natos insatser där Sveriges intentioner med insatsen samtidigt inte framgick tydligt.

Gällande Afghanistaninsatsen har vi påpekat bristen på utsikt för framgång i dessa insatser. Samtidigt har engagemanget inneburit en ekonomisk belastning för försvaret. Riksrevisionens rapport om svenska bidrag till internationella insatser, som ligger till grund för betänkandet, ger oss delvis rätt i detta. Regeringens redovisning av vad de egentliga kostnaderna för Sveriges internationella insatser uppgår till har under lång tid varit bristfällig.

Riksrevisionen konstaterar i sin rapport att det är svårt att bilda sig en uppfattning om vilka samlade kostnader Försvarsmakten har för internationella fredsbefrämjande insatser på grund av det sätt på vilket kostnaderna bokförs.

Detta är en följd av den så kallade särkostnadsmodellen, som enkelt redovisar de utgifter som innebär en extra kostnad för internationella insatser. Det innebär i praktiken att man döljer de totala kostnaderna för rikets internationella engagemang. Ett av flera problem med modellen är exempelvis att all materiel införskaffas och avskrivs av grundorganisationen och alltså formellt inte belastar anslagen för den internationella insatsen. Enligt min uppfattning borde det ses som okontroversiellt att slitaget på materiel är avgjort hårdare i de svåra förhållanden som präglar exempelvis Afghanistaninsatsen, varför en sådan anslagsstruktur blir missvisande.

Vi välkomnar därför att utskottet i betänkandet påpekar att samtliga tillkommande utgifter som är förenade med en truppinsats ska vara be-

räknade. Vi kan dock inte instämma i utskottets mening att en särkostnadsmodell är ändamålsenlig för att ge en rättvis bild av kostnader för internationella insatser.

Vi menar att särkostnadsmodellen bör omprövas och att kostnaderna bör redovisas samlat, där en uppdelning mellan kostnader för militära och civila insatser ska framgå. När det gäller vår kritik mot särkostnadsmodellen vill jag också framhålla att det är beklagligt att oppositionen har tre olika reservationer där alla på varsitt håll framför kritik mot nuvarande kostnadsredovisning. I stället kunde vi ha haft ett gemensamt ställningstagande där vi hade kunnat få majoritet i frågan. Sverigedemokraterna har efterfrågat ett gemensamt ställningstagande, men antagligen är beröringsskräcken för ett samarbete med SD viktigare än att kunna påverka regeringen till att göra förbättringar på detta område. Om oppositionen hade varit samlad hade vi kunnat besluta om en samlad kostnadsredovisning till riksdagen gällande internationella insatser.

Ytterligare en punkt där man kan framföra kritik, och där också Riksrevisionen instämmer, gäller frågan om på vilka grundvalar Sverige ska bidra med förband till aktuella insatser. I vissa propositioner om internationella insatser finns motiv och resonemang i allmänna ordalag medan det saknas helt i andra fall.

Vi anser dock att det mycket tydligare behöver framgå hur regeringen motiverar varje enskild insats. Regeringen har framhållit att mål för insatser finns i de styrdokument som tas fram av internationella organisationer som Förenta nationerna, Nato och EU. Riksrevisionen menar dock att det i underlaget för riksdagsbeslut inte framgår tydligt om det är till exempel Natos mål som Sverige ska bidra till att uppnå.

När vi fattar beslut i denna kammare behövs ett konkret och gediget underlag för att riksdagen ska kunna fatta ett genomtänkt beslut där alla verkligen vet vad den aktuella insatsen kommer att innebära och vilka mål som ska uppnås. Om inte detta görs riskerar man att skapa bilden av att målet med insatsen är att delta och inget annat.

Ett återkommande problem med insatserna har också utgjorts av den bristande styrningen av samordning mellan civila och militära insatser, vilket också Riksrevisionen har kritiserat. Den nuvarande så kallade styrningen av de internationella insatserna vilar på sinsemellan motstridiga policydokument som ger olika signaler om vilka förhållanden som kan råda för exempelvis civilmilitär samverkan.

Detta har fått till följd att personer som är utsända i fält själva har fått hantera samverkan på områden där styrning har saknats. Detta anser vi inte vara en acceptabel styrning av en verksamhet som kostar stora pengar och har stor betydelse för Sveriges utrikes- och säkerhetspolitiska intressen. Vi menar att regeringen mer konkret ska redovisa vilka insatser den avser att göra för att förbättra styrningen av internationella insatser.

Anf. 20 HANS LINDE (V):

Herr talman! Bakgrunden till dagens debatt är Riksrevisionens granskning av Sveriges militära insatser. Från Vänsterpartiets sida tycker vi att detta är en välkommen granskning både eftersom den borgerliga regeringen under de gångna åren så tydligt har prioriterat Sveriges deltagande i internationella insatser och eftersom vi ser att Sveriges delta-

gande i internationella insatser har förändrats till sin karaktär under det gångna decenniet.

Vi behöver nog vara tydliga med i dag att den tid då svenska militärer huvudsakligen deltog i FN-ledda insatser för att bevara fred sedan länge tyvärr är över. De svenska soldater som i dag har ett FN-embelm på sina uniformer och befinner sig runt om i världen är lätt räknade samtidigt som Sverige deltar i allt fler kontroversiella militära insatser som leds av Nato i mycket svåra konfliktsituationer.

Samtidigt har relationerna mellan militära och civila insatser i grunden förändrats. Civilmilitär samverkan har blivit lite av ett modeord i den politiska debatten både i Sverige och i västvärlden när allt fler aktörer vill ta del av och dra nytta av det civila biståndet. Det är en utveckling som skapar oro, inte minst hos de civila biståndsorganisationer som anser att deras oberoende och deras opartiskhet är en förutsättning för deras arbete i svåra konfliktsituationer.

Den här utvecklingen är allra tydligast i Afghanistan där Sverige nu i mer än tio år deltagit i den Natoleda insatsen. På få ställen i världen känns de fredsbevarande blå baskrarna så avlägsna som just på Mazar-e-Sharifs gator eller ute på den dammiga landsbygden i Afghanistan. Det som sker i dag i Afghanistan kan inte beskrivas som någonting annat än ett krig, och den svenska insatsen i Afghanistan kan inte beskrivas som någonting annat än som ett deltagande i en väpnad konflikt.

Vi ser samtidigt hur alltmer av Sveriges bistånd, de civila insatserna, kopplas till den militära insatsen i Afghanistan. Mer än 20 procent av det svenska biståndet till Afghanistan kopplas i dag till de fyra provinser där Sverige haft militär närvaro. Den civila personalen som ska leda biståndsarbetet i norra Afghanistan finns också på samma militära förläggning i Mazar-e-Sharif som de svenska soldaterna.

Det här en utveckling som vi i Vänsterpartiet på många punkter varit kritiska till. Men låt mig också vara tydlig. Den internationella solidariteten är en grundstomme i vårt parti. Vi vill att Sverige reagerar vid väpnade konflikter och förtryck och agerar för fred, säkerhet och utveckling. Med vår historia där vi i stort saknar kolonial erfarenhet och där vi åtminstone i stora delar fortfarande är militärt alliansfria har vi i vårt land möjlighet att spela en viktig roll för fredsbyggande vid krig och konflikter.

Men Vänsterpartiet är inget pacifistiskt parti. Det finns lägen när vi anser att militära insatser krävs, men för oss är beslut om militärt våld alltid en sista utväg för att skydda freden och de mänskliga rättigheterna. Det är beslut som måste fattas av FN, och vi i riksdagen måste göra en individuell prövning vid varje enskilt tillfälle.

Jag får erkänna att historiskt har det inte varit speciellt svåra beslut här i kammaren. Historiskt har det funnits en mycket bred enighet i Sveriges riksdag om internationella insatser och om när vi ska skicka ut svenska män och kvinnor i omvärlden, men den enigheten är nu bruten dels genom att Sverige nu för elfte året deltar i USA:s krig i Afghanistan, dels genom deltagandet i insatsen i Libyen det senaste året. Tyvärr valde en tydlig majoritet i riksdagen att fortsätta det svenska deltagandet i Libyen trots att vi såg att Nato på punkt efter punkt valde att bryta mot det FN-mandat som var grunden för insatsen.

Herr talman! Riksrevisionens granskning är därför välkommen i ljuset av de tydliga förändringar som har skett när det gäller Sveriges deltagande i internationella insatser. Jag tycker att Riksrevisionen sätter fingret på viktiga problem med flera av de internationella insatser som genomförts under de senaste åren.

Prot. 2011/12:78
29 februari

Riksrevisionen menar att Sveriges deltagande i insatserna haft oklara mål och syften, att redovisningen av omfattning, nytta och resultat ofta har brustit och att riktlinjerna för civilmilitär samverkan har varit oklara. Man kritiserar den kostnadsberäkningsmodell som regeringen valt eftersom det blir mycket svårt att följa kostnaderna för internationella insatser och få insyn i de totala kostnaderna för svenska bidrag. Det här är en kritik som Vänsterpartiet instämmer i. Jag anser att den är berättigad på alla punkter, bland annat om vi tittar på det konkreta fallet Afghanistan.

Trots att Sverige nu i mer än tio år har deltagit i USA:s krig i Afghanistan är syftet med den här insatsen i högsta grad oklart. Ena dagen säger företrädare för dem som försvarar insatsen att vi är i Afghanistan för att förhindra narkotikaströmmar till Stockholm. Nästa dag säger de att vi är i Afghanistan för att skydda småflickor från syraattacker. Den tredje dagen har de ytterligare ett mål eller ett syfte med insatsen. Efter mer än tio år i Afghanistan har man inte kunnat redovisa tydligt och klart varför vi är där.

På samma sätt har det varit i det närmaste omöjligt att få klarhet i vad den högstämda retoriken i riksdagens talarstol om civilmilitär samverkan betyder i realiteten på marken i Afghanistan. Jag har till och med suttit med Sidas civila personal i Mazar-e-Sharif för att försöka reda ut vad civilmilitär samverkan innebär i realiteten på marken. Jag måste erkänna att det har varit svårt att förstå. Jag är glad att Riksrevisionen också upplever att det är mycket svårt att reda ut vad det här egentligen innebär, var gränserna går och vad man egentligen uppnår.

När vi tittar på exemplet Afghanistan är det också tydligt att det är mycket svårt att se vad vi egentligen har uppnått under tio år av militär insats i landet. Jag har stått i den här talarstolen och i replikskiften i debatt efter debatt frågat försvarare av insatsen i Afghanistan vad vi egentligen har uppnått och vad resultatet av svensk militär närvaro i Afghanistan är. Vi har plöjt ned så många miljarder och utsatt svenska män och kvinnor för livsfara i detta krig. Svaren har i bästa fall varit ytterst svävande.

Det är också tydligt att skillnaden mellan de redovisningskrav som vi ställer på civila insatser och dem vi ställer på militära insatser är avgrundsdjup.

Låt mig ta ett konkret exempel. För ett par år sedan gjorde Riksrevisionen en granskning av svenska frivilligorganisationer som bedrev biståndsbete. Det skapade oerhört mycket debatt där bistandsministern stod i tv och starkt kritiserade detta. Företrädare för regeringen och för de borgerliga partierna var ute i debatten och kritiserade de här organisationerna. Den gången handlade det om 44 000 kronor som använts på ett felaktigt sätt. Det fanns bland annat exempel på att revisionen hade brustit. 44 000 kronor skapade denna jättedebatt om resultatredovisning. Det kan vi jämföra med att vi använt mer än 7 miljarder kronor av de svenska skattebetalarnas medel till den svenska militära insatsen i Afghanistan. Var är debatten om resultatredovisningen där? När ser vi en upprörd borgerlig minister stå i tv på bästa sändningstid och med högt tonläge efterfråga resultaten och effekten av dessa pengar?

Herr talman! Sist men inte minst har man fortfarande inte kunnat ge besked om vad den svenska insatsen i Afghanistan egentligen kostar. På

papperet har den svenska insatsen i Afghanistan kostat 7,2 miljarder kronor fram till årsskiftet, men den verkliga kostnaden är betydligt högre eftersom den kostnadsmodell som den borgerliga regeringen valt inte tar med de kostnader som uppstår i Sverige i samband med internationella insatser. Det är ett grundläggande demokratiskt problem att vi som är folkvalda i denna kammare och de som vi har blivit valda att företräda inte kan få svar på frågan: Hur mycket kostar den svenska insatsen i Afghanistan?

Jag ska avsluta strax, herr talman. Jag ber om ursäkt om jag överskrider tiden med någon sekund.

Jag vill avsluta med att säga att det sägs väldigt ofta i den här talarstolen att det viktigaste beslut som den här riksdagen fattar är att skicka svenska män och kvinnor ut i internationella insatser. Det är det viktigaste beslut vi fattar här eftersom det innebär att vi skickar svenska män och kvinnor till konfliktsituationer, ofta med betydande risker för både deras liv och deras hälsa. Men menar man allvar med att svenskt deltagande i internationella insatser är det viktigaste beslut vi fattar i denna kammare tycker jag också att man kan ställa tydliga krav på att man i fortsättningen har tydliga mål och syften med de internationella insatserna, att man redovisar tydliga resultat för vad man uppnår och inte minst att man redovisar vad de militära insatserna verkligen kostar. Därför vill jag yrka bifall till reservation 2.

Anf. 21 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag börjar med att hålla med Hans Linde. Det är inte alltid vi är överens om allt, men det ämne vi debatterar i dag handlar om de beslut som vi fattar i den här kammaren om att genomföra och sända personal till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området. Det finns en rad skäl till det. Hans Linde tog upp en del av de skälen, men jag vill ändå nämna de skäl som gör den här verksamheten så svår.

För det första är internationell fredsfrämjande verksamhet händelse-driven verksamhet. Behoven kan vara mycket svåra att förutse. De kan uppstå snabbt, och hotbilden för den personal som ska delta i dem kan också variera kraftigt över tid. Det gör det svårt att långsiktigt planera och prioritera var, när och hur Sverige ska vara verksamt. I vissa fall, såsom i luften över Libyen och i farvattnen utanför Libanon, har det handlat om någon vecka mellan beredning och beslut och genomförande.

För det andra gör vi alltid internationella insatser tillsammans med andra länder. Det är väldigt bra. Det kan till och med vara så att en del av syftet är att också stödja den organisation som genomför insatsen. Men det innebär att Sveriges förutsättningar och riksdagens och regeringens förutsättningar att själva utforma insatsen kan vara begränsade, särskilt om vi inte sitter med vid bordet där besluten fattas. Våra bidrag är oftast relativt små i förhållande till den totala insatsen. Inom ISAF och inom Kfor utgör det svenska bidraget under 1 procent av det totala antalet soldater på marken. Det innebär att vårt inflytande så klart blir begränsat och att vi måste förhandla och kompromissa. Men vi tycker att det uppvägs av att vi kan bidra till internationell fred och säkerhet och vara med och ta ansvar.

För det tredje, herr talman, kräver dagens konfliktmiljöer allt oftare en nära samordning mellan militära och civila resurser. Det här ställer, precis som det visat sig i rapporten, stora krav på effektiv samordning mellan berörda departement och myndigheter här hemma och ute på fältet. Det här är alltså, och det står också i utskottets betänkande, en verksamhet med speciella förtecken.

Sverige är en erkänt uppskattad partner vid de här insatserna. Det ska vi vara väldigt stolta över. Vi ska också vara stolta över att vi har höjt ambitionen för vårt deltagande i de internationella insatserna, och vi har också höjt anslagen. Men det räcker inte. Jag är inte nöjd, för när vi tittar på Riksrevisionens granskning ser vi att det fortfarande finns en hel del problem, och dem måste vi självklart erkänna. Det finns utmaningar både när det gäller styrningen och genomförandet. Därför välkomnar jag och hela utskottet att Riksrevisionen har gjort den här granskningen.

Jag delar en hel del av slutsatserna, och det är också bra att regeringen säger att man välkomnar det här.

Jag börjar med det första och kanske också det svåraste, och det är mål och styrning. Här säger Riksrevisionen att det kan vara oklart i de olika propositionerna vilka mål som insatserna har och att våra mål ibland har avvikit från de mål som EU, FN eller Nato har haft för insatsen.

Det här speglar en del av debatten som vi brukar ha här i kammaren. Vi brukar lägga ned stor kraft och möda på att granska och debattera de egna, svenska bidragen, men jag tror att vi skulle vara betjänta av att också debattera de andra 99 procenten av resurserna i till exempel Afghanistan och Kosovo – hur de används och vilken roll Sverige har att fylla i de här sammanhangen.

Därför välkomnar jag också regeringens besked i skrivelsen om att man avser att konkretisera mål och motiv speciellt för de militära insatserna och att man avser att återkomma till riksdagen med en bättre samlad bild av omfattningen och lokaliseringen av de svenska bidragen.

En viktig detalj när det gäller styrningen av de internationella insatserna handlar om den så kallade samordningsfunktionen i Regeringskansliet där företrädare på statssekreterarnivå träffas för att koordinera och utbyta information om arbetet med de internationella insatserna. Det är ju bra, men jag tycker inte att vi har sett att man har fått ut så mycket av den här funktionen som har nämnts, inte minst i ett tidigare betänkande från riksdagen, för att få den att fungera så bra som möjligt. Det är viktigt att ansträngningar görs för att det här ska fungera som det är tänkt.

Med tanke på komplexiteten i insatserna som vi gör krävs det en tydlig politisk ledning. I de länder där man lyckats ännu bättre i samordning har man just sådana här funktioner. Storbritannien är ett exempel, och där kan man se att samordningen fungerar ännu bättre.

Sedan, herr talman, vill jag också komma in på särkostnadsmodellen som ju tas upp både i rapporten och i betänkandet. Det finns synpunkter om att särkostnadsmodellen skulle leda till en underskattning av de faktiska kostnaderna. Det är ingen hemlighet att de totala kostnaderna är större än det som särredovisas. Det förstår man eftersom vi behöver en försvarsmakt som i sin tur är grundfinansierad av ett annat anslag. Men eftersom riksdagen faktiskt 1996 beslutade att en av huvuduppgifterna

för Försvarsmakten är att genomföra fredsfrämjande insatser internationellt är det naturligt att den fasta kostnaden för denna huvuduppgift ingår som en integrerad del i Försvarsmaktens budget.

Särkostnadsmodellen har faktiskt stärkt den finansiella styrningen av de internationella insatserna och förbättrat beslutsunderlaget för riksdagen. Genom anslaget 6:1:2 har vi nu en tydligare bild av de direkta resurser som används till de internationella insatserna samt förutsättningarna för att kunna genomföra andra insatser.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 22 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Karin Enström började med att säga att det är svårt att utforma våra insatser i dag och att vi är väldigt små och utgör mindre än 1 procent av antalet soldater och allt det där. Det kan jag hålla med om. Jag delar åsikten att det kan vara svårt. Men vår politik får inte falla undan bara för att vi är väldigt små och måste anpassa oss.

Jag hoppas att Karin Enström delar åsikten att grunden för våra internationella insatser, oavsett om de är civila eller militära, är att vi ska ha en helhetssyn på utvecklingen och att vi ska försöka få ordning på fattigdom, förtryck, katastrofer och avsaknad av fred. Det är ju för att se till att detta kommer på pränt som vi är där.

Vi tycker från Miljöpartiet att den svenska politiken för global utveckling, alltså PGU, ska styra den här verksamheten oavsett om vi är i Afghanistan, Libyen eller någon annanstans. Det är PGU som ska vara vår riktlinje.

Min fråga till Karin Enström är: Delar du helhetssynen att det är PGU som ska vara vår ledstjärna i internationella insatser?

Anf. 23 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag får be om ursäkt för att jag inte hann höra Peter Rådbergs huvudanförande i dag.

Vi är i dag inne på någonting som är en riktigt svår uppgift, vilket rapporten också visar. Vi har inte nått ända fram när det gäller att samordna de olika politikområdena och inte minst samordna de olika departementen och myndigheterna som ska genomföra insatserna som har flera komponenter.

Vi talar lite slarvigt om militära och civila insatser, men även i det ryms många olika delar – det är alltifrån diplomatiska delar till bistånd på olika sätt och de militära resurserna som också kan användas olika. De kan användas som i Afghanistan och delta i regelrätta strider, användas för att träna och utbilda eller till att skilja stridande parter åt. Då måste vi använda alla våra verktyg och alla våra politikområden för att detta ska vara vägledande.

Det finns en PGU, som vi säger här i riksdagen, alltså en politik för global utveckling. Hela tanken med det är att vi ska ha en samstämmighet i politiken. Den instämmer vi i så klart.

Däremot får jag, herr talman, passa på att fråga Peter Rådberg om han ser någon risk för att vi, med Miljöpartiets politik, inte kommer att ha samma militära förmåga att genomföra militära fredsfrämjande insatser i framtiden.

Prot. 2011/12:78
29 februari

Internationella insatser

Anf. 24 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Det är lite glädjande att Karin Enström ändå säger att PGU ska vara vägledande. Men tittar vi på den verklighet som råder i dag till exempel i Afghanistan tycker jag att PGU:n finns väldigt långt bort. Det handlar ju om att vi ska bekämpa fattigdomen och förtrycket, och vi ska se till att det blir fred i ett land. Då är PGU:n, politiken för global utveckling, den ledstjärna som man ska ha. Har man det blir det en helt annan typ av diskussion. Om man har PGU:n framför näsan när man ska åka till ett visst land blir det en helt annan diskussion. Problemet som jag ser det är att vi inte har det.

I stället blir det som Karin Enström själv sade att vi är små, har svårt att fatta beslut, får följa efter de stora länderna, att vi bara är 1 procent av alla soldater och så vidare. Har man den inställningen får man ta av sig hatten och buga och bocka för överheter.

Jag tycker att det ska vara precis tvärtom. Sverige ska stå upp för PGU. Vi ska stå upp för fattigdomsbekämpning och bekämpning av förtryck. Gör vi detta måste vi kanske också säga nej till vissa insatser. Så är det.

Miljöpartiet säger inte ja till allt det som FN gör, utan vi måste ta varje beslut för sig och fråga oss: Är detta en rimlig insats att göra i det aktuella landet eller inte? Då blir politiken för global utveckling det som på något sätt ska vara styrande. Därför tycker vi att det är oerhört viktigt.

Anf. 25 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Även om vi är små och även om det är svårt ska vi därmed inte avstå från att göra det. Vi vet vad vi vill uppnå med vårt medlemskap både i FN och i EU, nämligen att verka för våra utrikespolitiska hörnstenar, det vill säga demokrati, mänskliga rättigheter och folkrätt. Vi vill att så många människor som möjligt ska kunna leva i frihet och ha ett så gott liv som möjligt.

Det är ingen brist vad gäller behoven. Det finns ett oändligt behov av svenska biståndsmedel och säkert också av svenska militära resurser, och då måste vi, med de begränsade resurser vi har, prioritera och välja.

Vi ska dessutom ställa krav i de organisationer där vi är med. Om vi är med i en insats ledd av EU försöker vi förstås också påverka den, även om vi inte är många till antalet. Om vi är med i en insats ledd av Nato, men på FN-mandat, ska vi självklart, även om vi inte är med i själva organisationen, försöka påverka den. Och det har vi också lyckats göra. Det gäller inte minst inom genderområdet, där Sverige gått före och visat att insatsen blir så mycket bättre om man även tar med det i planeringen av själva insatsen.

Anf. 26 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Min fråga till Karin Enström, utrikesutskottets ordförande, är ganska enkel: Vad är den totala kostnaden för insatsen i Afghanistan?

Anf. 27 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det är en mycket bra fråga. Jag skulle vilja säga att Afghanistan och den insats vi har gjort – då menar jag den totala insatsen – är Sveriges största enskilda åtagande någonsin i ett enskilt land. Det har

visat sig vara oerhört svårt och kostsamt, både i pengar och i människoliv. Det är dock något som vi med bred majoritet fattat beslut om i Sveriges riksdag. Vi har fattat beslut om att det är någonting som vi vill göra dels för att uppnå internationell fred och säkerhet, dels för att hjälpa Afghanistans befolkning.

Det har kostat pengar. Det har kostat pengar i form av bistånd, och det har kostat pengar från Försvarsmaktens sida. Det går inte, herr talman, att ta ut kostnaden för Försvarsmakten, det som det kostar att utbilda den personal som efter 15–20 år sedan ska ingå till exempel som chefer i den styrkan, eller det som det kostat att utbilda de förare som ska köra de fordon vi har där nere. Man kan inte helt och hållet skära ut den kostnaden. Vi har den försvarsmakt vi har, och jag har svårt att se vad själva syftet skulle vara att ta ut dessa kostnader.

Den modell vi har i dag, som kallas särskostnadsmodellen, visar de extra kostnaderna, de utöver Försvarsmaktens ordinarie utbildnings- och övningsverksamhet, det vill säga vad det kostar extra att genomföra uppdraget. Det är inget konstigt med det.

Anf. 28 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Karin Enström beskriver insatsen i Afghanistan som Sveriges största enskilda åtagande i ett enskilt land – någonsin, tror jag till och med att Karin Enström sade. Trots det står vi i dag i denna kammare och vet inte vad den insatsen kostar. Det är ett grundläggande problem. Det är ett grundläggande problem för oss som är folkvalda och ska fatta beslut om att skicka svenska män och kvinnor till den insatsen. Det är även ett grundläggande problem för de svenska väljarna då de inte vet vad deras skattepengar går till.

Hur mycket av väljarnas skattepengar går till den svenska insatsen i Afghanistan? Vi vet att det som redovisas är 7,2 miljarder, hittills. Vi vet samtidigt att den fullständiga summan är betydligt högre, men om den är 8 miljarder, 9 miljarder, 10 miljarder eller ännu högre har vi i dag ingen aning om. Det är ett grundläggande problem som också Riksrevisionen tar upp.

Den här diskussionen blir nästan komisk, för i andra debatter brukar Moderaterna stå i talarstolen och kritisera Vänsterpartiet för att vi har en oansvarig ekonomisk politik och liknande. Jag kan i alla fall säga en sak, och det är att vi kan redovisa vad vår politik kostar och vad våra reformer innebär.

Vi skulle i denna kammare aldrig acceptera en budgetdebatt där man sade: Vad kostar svensk sjukvård? Jag har ingen aning om vad den kostar. Vårdsnadsbidrag och RUT-avdrag, vad kostar det? Det är för komplicerat att beräkna. På inget annat område skulle vi acceptera att man tog så lättvindigt på kostnaderna.

Jag sitter i styrelsen för Svenska Afghanistankommittén, tillsammans med företrädare bland annat för en rad andra riksdagspartier, vill jag understryka. När det gäller biståndsinsatserna ser jag hur det ställs oerhört höga krav på att de mycket noggrant ska redovisa vilka insatser de gör, vad de uppnår och exakt vad det kostar. I fråga om biståndsorganisationerna hade man aldrig accepterat att de var så svajiga beträffande kostnaderna. De har såklart också problem och utmaningar i sin verksamhet, men de klarar av att lösa dem.

Prot. 2011/12:78
29 februari

Internationella insatser

Internationella insatser

Anf. 29 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Nu blir jag fundersam över vart Hans Linde och Vänsterpartiet egentligen vill komma när det gäller detta. Är det ett sätt – eftersom Hans Linde och hans parti är negativa till den militära insatsen i Afghanistan – att underminera och undergräva insatsen genom att säga att vi inte riktigt vet vad pengarna går till och att det är en svajig redovisning av Försvarsmaktens kostnader för insatsen? Det blir för mig svårt att svara om syftet kanske egentligen inte är att få reda på exakt vad det kostar utan snarare att använda det som ett argument för att inte göra insatsen. Jag vet inte om det är det som Hans Linde är ute efter.

Som jag sade i mitt anförande är en av Försvarsmaktens huvuduppgifter att delta i internationella fredsfrämjande insatser. Vi bygger upp Försvarsmaktens organisation. Vi avsätter pengar till budget, både för verksamhet och materiel, och det ska täcka även den insatsen. Sedan lägger vi till de pengar som det därutöver kostar, och det kostar självklart ganska mycket därutöver. Det är dyrt eftersom det handlar om långa avstånd, om ny typ av materiel, om att vi är ute i förhållanden som vi inte har varit i tidigare. Självklart blir det merkostnader.

Det som Riksrevisionen egentligen efterfrågar är att man ska se om det kan göras på ett annat sätt. Svaret är nog fortfarande att det är omöjligt att gå in och dissekera budgeten på det sättet. Det innebär inte, herr talman, att vi har lägre krav på att redovisa exakt vad varje krona används till. Hans Linde är mycket väl medveten om att redovisningen i budgeten, vad de olika skattekronaerna går till, fortfarande är mycket tydlig.

Anf. 30 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Riksrevisionens granskning av svenska bidrag i samband med svenskt deltagande i internationella insatser och stöd till länder i kris och konflikt har resulterat i en del slutsatser. I flera avseenden instämmer regeringen i Riksrevisionens iakttagelser inom freds- och säkerhetsfrämjande områden. Regeringen har vidtagit och kommer att vidta åtgärder inom flera områden så att insatserna samordnas bättre och de politiska målsättningarna blir tydligare och myndigheternas roller effektivare.

Under 2000-talet har de internationella insatserna, i synnerhet bidragen till EU:s civila insatser, kraftigt utvecklats. Sveriges bidrag med civil och militär personal stärker fred och säkerhet i de specifika länder som insatserna gäller. Insatserna stärker också rollen för till exempel EU och FN.

Det är bra att regeringen kommer att precisera syftet med de svenska bidragen, och motiv och mål ska lyftas fram tydligare, liksom omfattningen av deltagandet och de politiska målsättningarna. Det är bra att regeringen förbereder en mer systematisk uppföljning av myndigheternas genomförande av uppdrag genom bland annat ett förbättrat prognosarbete. Det är bra att regeringen avser att vidta åtgärder för att stärka samordningen av rättsväsendets myndigheter samt att myndigheternas olika delar stärks dels var för sig, dels inbördes. Ett samordnat och effektivt

genomförande av de internationella insatserna är angeläget inom freds- och säkerhetsområdet. Det är bra att regeringen avser att se över hur en bättre samordning kan åstadkommas.

Herr talman! Regeringen instämmer i många avseenden i Riksrevisionens iakttagelser av Sveriges bidrag till internationella insatser.

Flera åtgärder har redan vidtagits av regeringen, och regeringen har för avsikt att vidta ytterligare åtgärder med anledning av rapporten. Med tanke på att insatserna många gånger är omfattande och komplexa samt att flera av de involverade myndigheterna dessutom har andra huvudsakliga uppgifter vill jag ändå betona vikten av flexibilitet i samband med dessa insatser. Det är viktigt med svenska bidrag och stöd till demokratisk utveckling och fattigdomsbekämpning. Dessa mål ska vara överordnade för de svenska insatserna.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 31 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! När man lyssnar på den här debatten om internationella insatser skulle man möjligen kunna tro att det är någonting som vi är väldigt obekanta med i den här kammaren. När man hör vissa inlägg låter det som att ingen riktigt vet någonting. Låt mig understryka att internationella insatser beslutas i Sverige i den här kammaren på det underlag som presenteras från regeringen och behandlas och bereds i utskotten med alla de krav på redovisningar och annat som kan begäras under den processen. Ingen ska säga att möjligheter inte finns för enskilda ledamöter och utskotten att få det underlag som man efterfrågar innan man tar beslut om en internationell insats. Jag vill understryka att vi i parlamentet har en mycket tydligt granskande roll i alla de sammanhangen.

Med det sagt är det naturligtvis också bra och viktigt att vi får stöd från vår riksrevision i den granskningen. Det är ett av de instrument vi som ledamöter har för att kunna pröva vad vi beslutat. Det är klart att de ambitionsökningar som regeringen och kammaren har haft när det gäller våra internationella insatser gör att det blir än tydligare att man måste granska mer. Det kommer till nya utmaningar, inte minst frågan om samordning och effektivt resursutnyttjande.

Men, herr talman, vi har gjort internationella insatser under lång tid från svensk sida. Det finns en lång tradition av internationellt deltagande. Det må vara FN-beslut eller FN-insatser, men det är en erfarenhet som har byggts upp och ett sätt att jobba som har funnits som en del av det svenska utrikespolitiska och säkerhetspolitiska redskapet.

Det är klart att det under årens gång har fattats beslut i den här kammaren där vi haft anledning att fundera på om vi haft underlaget helt perfekt på plats. Det är en del i lärandeprocessen. Jag är glad att vi har fått Riksrevisionens rapport nu. Vi från utskottet instämmer. Också regeringen instämmer i många avseenden i de slutsatser som Riksrevisionen lyfter fram. Jag konstaterar också att regeringen redan genomfört eller avser att genomföra flera av de insatser som Riksrevisionen pekar på är nödvändiga.

Men i alla de insatser vi har beslutat om har utgångspunkten varit given. Vi ska bidra till fred, säkerhet och utveckling. Vi vill bidra till att stärka FN som institution och FN:s möjligheter att verka. Vi vill också bidra i den nya kontexten för att stärka EU. Grunden är naturligtvis re-

spekt för de universella värden som alltid är vägledande för vår utrikes- och säkerhetspolitik.

Sveriges internationella insatser är som sagt tydligt beslutade här, men också baserade på de mandat som ges av FN, vilket framgick tidigare. Libyeninsatsen och mandatet från FN:s säkerhetsråd har diskuterats. Jag skulle önska, herr talman, att vi nu också skulle kunna diskutera internationella insatser rörande Syrien. De behöver inte vara militära, utan kan vara av annan karaktär. Tyvärr är det inte möjligt på grund av säkerhetsrådets beslutsveton.

Det var ett unikt mandat, men säkerhetsrådet förmår inte något självt. Säkerhetsrådet och FN blir aldrig starkare än vad vi som medlemsorganisationer klarar av att leverera. Därför är det viktigt att vi finns med i samverkan. Om vi kunde besluta om hela mandatet själva vore det en sak. Men så är det inte, utan det sker i samverkan. Vi måste göra det i samverkan med Nato, EU eller OSSE. Vi gör det med vårt tydliga bidrag, men vi gör det också med våra tydliga regelverk.

Vi kan samverka i alla sammanhang med lite olika ingångsvärden och lite olika delar av ett uppdrag. Så gör vi i många sammanhang i biståndsarbetet. Sverige jobbar mycket med SRHR, jämställdhet, demokrati och yttrandefrihet. Andra väljer andra vägar. Vi finns ändå ute i insatser tillsammans. Det gäller naturligtvis även militära internationella insatser.

Vad gäller PGU och samstämmighet är det helt självklart. Jag tycker att det är bra att man markerar att man i de kommande samarbetsstrategierna ska försöka tydliggöra och klargöra också Sidas bistånd i relation till övriga politikområden, för det är någonting som har saknats. Därmed kommer vi att bättre kunna se den samverkansbild som flera efterlyst, inte minst Riksrevisionen.

Särkostnadsmodellen har diskuterats och finns med som ett frågetecken från Riksrevisionen. Det finns säkert möjligheter att vidareutveckla den. Det har också kommit kommentarer kring detta i utskottet. Men förutsatt, herr talman, att samtliga tillkommande utgifter förenade med en truppinsats är beräknade finner vi nu inte behov av att ompröva den modellen. Det är naturligtvis viktigt att säkerställa att samtliga tillkommande utgifter är beräknade. Det är vår granskande uppgift att klara av det.

När man diskuterar en samverkan mellan det civila och det militära är det naturligtvis ofta fokus på vad som händer på marken. Men man måste också fundera på hur samverkan startar från Regeringskansliet och vidare i myndighetsstrukturen. Här har vi sett på många områden att det finns mer att göra, inte bara vad gäller internationell samverkan. Vi har väldigt många stuprör i våra system men väldigt få hängrännor. Det är klart att det kan bli problem när man ska hantera detta, så också på det här området.

Det är bra att regeringen har tillsatt den särskilda samordningsgruppen. Vi önskar naturligtvis se mer resultat även på det området och är beredda att ge den modellen mer tid, men det är klart att det är viktigt att understryka det uppdrag som den har för att man ska kunna klara att nå en samverkan på marken. Som utskottet konstaterar är det naturligtvis också bra att Folke Bernadotteakademin har fått uppdrag och ska utveckla arbetssätt och metoder för att förbättra arbetet inom det här området.

Herr talman! Frågan om att internationella insatser ska vara meriterande för andra uppdrag har också varit uppe. Detta är viktigt, och här finns det mer att göra. Jag är glad att vi från utskottets sida gör en markering om att deltagande i internationella insatser ska vara meriterande och att det är viktigt att man utvecklar den sidan också.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 32 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Kristdemokraterna välkomnar Riksrevisionens rapport om svenska bidrag till internationella insatser på det freds- och säkerhetsfrämjande området. Vi ställer oss bakom regeringens skrivelse och utrikesutskottets betänkande i frågan. Riksrevisionens rapport är viktig för att bedöma förutsättningarna för ett samordnat och effektivt resursutnyttjande av svenska bidrag till internationella insatser samt förbättra berörda myndigheters hantering av sina verksamheter.

Herr talman! För oss kristdemokrater är Sveriges deltagande i internationella civila och militära insatser en självklarhet. Det är en självklarhet att stödja demokratisk utveckling och bekämpa fattigdom världen över. Genom att värna demokratiska värderingar, rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter uppnår vi dessa målsättningar. En mer demokratisk värld med mindre utbredd fattigdom är en garant för fred, säkerhet och långsiktigt hållbar utveckling.

Herr talman! Kristdemokraterna instämmer med Riksrevisionen i att regeringens övergripande målsättningar och motiv med bidrag till internationella insatser måste konkretiseras. Det är glädjande att regeringen avser att arbeta för att så sker, i synnerhet inom ramen för militära insatser.

Det är också berömvärt att regeringen avser att arbeta mot en förbättrad redovisning av insatsernas omfattning, nytta och resultat samt ökad insyn i deras kostnader. På så vis uppnås en bättre översiktsbild av de svenska bidragens omfattning, lokalisering och kostnader, och grunden för ett mer effektivt, resultatinriktat och transparent bistånd läggs. Genom öppenhet och transparens i bidragen till internationella insatser blir man också en mer trovärdig röst i civila och militära demokratiserings- och antikorrupsionsaktiviteter.

Herr talman! Vi kristdemokrater ser det som viktigt att regeringen i sin skrivelse öppnar för en mer systematisk uppföljning av berörda myndigheters personalbidrag till internationella insatser liksom att man har för avsikt att ge dessa myndigheter bättre framförhållning i deras personalrekrytering. Man måste dock vara medveten om att, som regeringen och utrikesutskottet poängterar, internationella insatser inte negativt får inverka på berörda myndigheters förmåga att verka inom Sveriges gränser. Detta är dessa myndigheters kärnuppgift.

Herr talman! Ett effektivt civil-militärt samarbete är fundamentalt för de internationella insatsernas genomförbarhet och hållbarhet. Samverkan, styrningen och informationsutbytet dessa aktörer emellan måste därför förbättras. Med detta inte sagt att biståndsinsatser och civila krishanteringsinsatser ska blandas samman med militära insatser. Dock måste civila och militära insatser samordnas så att utvecklings- och säkerhetspolitiska målsättningar samtidigt kan uppnås. På så vis skapas synergieffekter genom vilka både utveckling och säkerhet snabbare kan uppnås.

Det kan vara problematiskt att civila och militära insatser bedrivs oberoende av varandra, vilket har påvisats exempelvis i Afghanistan.

På liknande sätt måste samverkan mellan berörda myndigheter också stärkas. Kristdemokraterna stöder därför regeringens arbete med att stärka Regeringskansliets samverkansfunktion samt förbättra samordningen av rättsväsendets myndigheter vid deltagande i internationella insatser. Riksrevisionens synpunkt om ett förbättrande av Folke Bernadotteakademins förutsättningar för att lösa komplicerade samordnings- och samverkansfrågor är också viktig.

Herr talman! Vi ställer oss bakom regeringens uppfattning att svenskt stöd till internationella insatser främjar ett starkare EU och FN. Att stärka dessa globala aktörer stärker också Sverige.

Som utrikesutskottet understryker vägleds vårt lands internationella insatser redan i dag av EU:s och FN:s liksom av OSSE:s och Natos mandat och styrdokument. Jämsides med vårt eget lands utrikesdeklaration, politiken för global utveckling samt den nationella strategin för svenskt deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet bör dessa aktörers riktlinjer, som understryks av utrikesutskottet, vara vägledande för Sveriges deltagande och agerande i internationella insatser. Som regeringen påpekar har i synnerhet civila EU-insatser mångdubblats det senaste årtiondet. Dagens insatser är mer omfattande och bedrivs i allt större utsträckning i krisdrabbade länder. Därför krävs större flexibilitet.

Herr talman! Sveriges bidrag till internationella insatser gör skillnad. Vår närvaro i krisdrabbade områden bidrar till fred och utveckling. Stöd till internationella insatser är inget självändamål. Att förebygga väpnade konflikter, förmedla demokratiska värden och minska mänskligt lidande är syftet med insatserna. Sverige ska genom EU, FN och andra fortsätta att verka för att så sker.

Anf. 33 CARINA HÄGG (S):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till S reservation.

Vi har naturligtvis beaktat yttrandet från försvarsutskottet. Jag vill understryka att Socialdemokraterna ser med allvar på svenskt deltagande i internationella insatser och stöd till länder i kris och konflikter. Vi ser på dessa frågor med stort allvar.

Vi vill ha en FN-strategi. Vi vill se fler FN-ledda insatser. Jag konstaterar att vi i riksdagen inte får någon redovisning av de insatser som regeringen under hand tackar nej till. Det kunde vara av värde att få en sådan för att kunna jämföra och värdera dessa frågor. Vi ser också vikten av att fortsätta att arbeta för att implementera resolutionerna 1325 och 1820 i allt arbete, inte minst detta viktiga arbete.

Även om det är ytterst anmärkningsvärt och allvarligt att FN:s säkerhetsråd har låst sig genom vetona välkomnar jag att det finns en så bred upprördhet och frustration över att FN inte lyckats lösa en del av de åtaganden som man har. Därför är det viktigt att vi känner ett samlat ansvar för att kunna utveckla de svenska bidragen.

Jag konstaterar vidare att vi i en motion 2008 påpekade vikten av att undanröja en del av de brasklappar som vi kunde se i styrdokumentet men också att vi kunde utveckla vår förmåga att utvärdera. Utvärderingarna måste också på detta område ligga i paritet med hur vi utvärderar och ser på andra områden. Varje område har sina egna förutsättningar. Vi

kan inte rikta trycket ensidigt på ett samhällsområde men ha ett annat förhållningssätt till ett annat område. Här måste de internationella insatserna från Sveriges sida naturligtvis omfattas av vår allmänna generella bild att vi ska ha en ordentlig uppföljning och redovisning.

Vi behöver en samlad redovisning av omfattning, inriktning, kostnader med mera för att kunna fatta beslut och följa upp dem för att se hur Sverige ska kunna svara upp mot tänkbara insatser och behov även i framtiden. En utvärdering betyder också att vi står på säkrare grund när vi ska ta nästa beslut. Det kommer att komma ytterligare förfrågningar till Sverige, och jag hoppas att vi också framdeles har möjlighet att bidra på ett bra sätt utifrån de erfarenheter och de förutsättningar som en sådan mission skulle ge.

Vi ser det som angeläget att förbättra resultatredovisningen till riksdagen framdeles. Även om vi inte ser att vi är i mål tycker vi nog ändå att vi har kunnat flytta fram positionerna. Det har skett en utveckling. Vi tror att vi kan, som ordföranden i utskottet Karin Enström gav uttryck för, ha en ambition att ytterligare återkomma med redovisningar på detta område. Vi känner inte på något sätt att vi är i mål, men vi är en bit på väg.

Med det stannar jag. Vi kommer säkert att återkomma till de här debatterna på olika sätt framdeles.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

13 § Rätt till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare bosatta i EU

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets utlåtande 2011/12:SfU8
Rätt till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare bosatta i EU
(KOM(2011)735).

Anf. 34 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! I dag debatterar vi socialförsäkringsutskottets utlåtande över EU-kommissionens grönbok om rätt till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som är bosatta inom Europeiska unionen. Kommissionens syfte med grönboken är att inleda en offentlig debatt om familjeåterförening med fokus på vissa frågor som omfattas av direktivet om rätt till familjeåterförening.

Vi delar regeringens bedömning att ett eventuellt inledande av omförhandling av direktivet kan befaras leda till en försämring när det gäller rätten till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare i EU. Med en allvarlig ekonomisk kris i stora delar av Europeiska unionen, en arbetslöshet som växer sig allt starkare, ser vi med förfäran hur högerextrema och främlingsfientliga partier också växer fram och söker inflytande över politiken. Precis som på 30-talet söker dessa partier ställa människor mot varandra.

Herr talman! Inom EU genomförs nu en rad åtgärder för att nå en gemensam asyl- och flyktingpolitik. För de människor som kommer till Europa och söker en fristad är det viktigt att få samma bemötande och ha

Prot. 2011/12:78
29 februari

Internationella insatser

*Rätt till familje-
återförening för
tredjelandsmedborgare
bosatta i EU*

samma rättigheter och samma skyldigheter oavsett i vilket land de söker asyl. Det är viktigt att flera länder i Europa tar sitt ansvar och att harmoniseringen leder till ett mer rättssäkert och öppet system som värnar asylrätten och mänskliga rättigheter.

Men vi ser hur främlingsfientliga krafter i Europa vill annorlunda. Vi är oroadе över att de direktiv och förslag som nu diskuteras och beslutas inom Europeiska unionen riskerar att få en mer restriktiv inriktning. I detta politiska klimat menar vi att en omförhandling av direktivet inte skulle stärka rätten till familjeåterförening för tredjelandssmedborgare.

Herr talman! En stor del av migrationen utgörs av anhöriginvandring, det vill säga familjeåterförening, invandring som är förknippad med att anhöriga kan ges möjlighet att leva tillsammans med den som tvingas lämna sitt land av olika skäl.

Regeringen införde 2010 ett försörjningskrav som villkor för att uppehållstillstånd ska beviljas en utlänning på grund av anknytning till person i Sverige. Försörjningskravet innebär att anknytningspersonen ska kunna försörja sig och ha en bostad med tillräcklig storlek och standard för sig och övriga.

Vi menar att detta krav försvårar familjeåterförening. Den familjesplittring under många år som kan bli följden av detta kan knappast ses som ett underlag för ökad integration i det svenska samhället.

Herr talman! För att ansöka om återknytning finns det krav på fastställd identitet. Man måste också ha tillförlitliga dokument som visar identitet för att få uppehållstillstånd.

Ca 95 procent av de asylsökande från Somalia får uppehållstillstånd i Sverige. Men för att få tillstånd för att ta en anhörig till Sverige måste den asylsökande bevisa den anhöriges identitet. Eftersom Somalia har pågått av krig i över 20 år saknas det fungerande myndigheter som kan utfärda sådana tillförlitliga ID-handlingar. De få identitetshandlingar som ändå utfärdas accepteras inte av svenska myndigheter. Därför drabbas somaliska familjer extra hårt.

Herr talman! Barn väljer inte själva att bli migranter. Barn väljer inte sina föräldrar eller den situation de befinner sig i. Barnets bästa ska vara vägledande vid beslut som rör barn. Vi har varit tydliga med att lagen måste ändras så att kraven på identitetshandlingar inte hindrar familjer från Somalia att återförenas.

Vid ett antal tillfällen har regeringen tillsammans med Miljöpartiet lovat att praxisändringar som påverkar möjligheten till anhöriginvandring ska göras och att lagändringen ska kunna träda i kraft den 1 juli 2012.

För oss socialdemokrater är det oförståeligt varför en akut lagändring för ett välkänt problem, som anhöriginvandring, fått dröja så länge. Även Migrationsverket har kritiserat regeringen för denna senfärdighet.

Nu vet vi att det kommer ett förslag från regeringen den 20 mars. Vi har stora förväntningar på att denna proposition ska lösa problemet för de familjer som i dag slits mellan hopp och förtvivlan och förvägras rätten att förenas med sina barn och föräldrar.

Anf. 35 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i socialförsäkringsutskottets utlåtande 2011/12:SfU8 om rätt till familjeåterförening för tredjelandssmedborgare bosatta i EU.

Familjeåterförening är en nödvändighet för att invandrare ska ha möjlighet till ett familjeliv och för att de ska kunna leva ett gott liv i ett nytt land, med allt vad det innebär.

Sedan 2003 gäller gemensamma EU-regler för invandring som reglerar villkoren för utövandet av rätten till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare på EU-nivå. I direktivet anges villkoren för inresa och vistelse för familjemedlemmar från andra länder utanför EU som återförenas med en person som redan vistas lagligt i en medlemsstat.

Familjeåterförening utgör i dag omkring en tredjedel av all invandring till EU. Ca 500 000 migranter per år eller ca 20 procent av samtliga uppehållstillstånd gäller tredjelandsmedborgare som återförenas med sina anhöriga.

När direktivet antogs betraktades det endast som ett första steg i harmoniseringen och ett blygsamt sådant.

I både Stockholmsprogrammet och den europeiska pakten för invandring och asyl anges att det är just familjeåterförening som bör utvecklas inom EU. Den politiken är särskilt viktig framför allt med tanke på integrationsåtgärder.

Herr talman! I grönboken framgår att kommissionen i den första rapporten från 2008 om hur direktivet tillämpas har kartlagt olika nationella genomförandeproblem och brister med direktivet. Kommissionens syfte med denna grönbok är också att inleda samråd och en offentlig debatt om familjeåterförening, med fokus på vissa frågor.

De slutsatser som kommissionen kommer att dra av debatten och samrådet kommer att avgöra om det blir aktuellt att ändra något i direktivet eller om man ska ändra riktlinjerna för tolkningen av direktivet.

Direktivet innehåller två övergripande obligatoriska bestämmelser:

1. Vederbörlig hänsyn ska tas till att underåriga barns bästa ska komma i främsta rummet.
2. Hänsyn ska tas till arten och stabiliteten av familjebanden för den berörda personen – den som är bosatt i EU – samt varaktigheten av vistelsen i medlemsstaten och familjemässig, kulturell eller social anknytning till ursprungslandet.

Enligt grönboken innebär den senare bestämmelsen att medlemsstaterna måste göra en individuell bedömning av varje fall. Kommissionens fråga är hur de två obligatoriska bestämmelserna ska kunna underlättas och säkras i praktiken.

De frågor som ställs i grönboken gäller exempelvis de krav som ställs på referenspersoner – alltså de som är lagligt bosatta i EU. Kraven handlar om varaktighet på uppehållstillstånd och eventuell väntetid före återföreningen. Just kravet på varaktigt uppehållstillstånd ger medlemsstaterna olika tolkningsutrymme och kan leda till osäkerhet ur ett rättsligt perspektiv.

En annan fråga som ställs i grönboken gäller minimiåldern för giftermål och hur man ska kunna förhindra tvångsäktenskap i samband med familjeåterförening, till exempel när myndighetsåldern i medlemsstaten skiljer sig från minimiåldern för äktenskap i ursprungslandet.

Det handlar också om frågor som rör underårigas ansökningar och bestämmelserna gällande vilka familjemedlemmar som kan komma i

*Rätt till familje-
återförening för
tredjelandsmedborgare
bosatta i EU*

fråga för familjeåterförening, med tanke på de olika definitioner av familj som finns i olika länder.

Ytterligare en fråga som grönboken aktualiserar är den frivilliga bestämmelse som ger medlemsstaterna möjlighet att kräva att tredjelandsmedborgare följer integrationsåtgärder i form av exempelvis språkkurser och olika introduktionsprogram.

Kommissionen ställer frågan om integrationsåtgärderna ska definieras på EU-nivå, om åtgärder före inresa ska rekommenderas och hur det ska fungera i praktiken, så att det inte blir hinder för familjeåterföreningen.

Mottagningskapaciteten hos medlemsstaterna kan vara en omständighet som ska beaktas. Men det är alltså inte tillåtet med kvotsystem eller väntetid för återförening, som vissa länder har haft. Kommissionen ställer också frågan om det är nödvändigt och motiverat att behålla systemet om att ta hänsyn till mottagningskapacitet.

Herr talman! De som åtnjuter alternativa skyddsformer är uteslagna från direktivets tillämpningsområde, och kommissionen ställer också frågan om de tredjelandsmedborgare som har alternativt skydd bör omfattas av bestämmelserna, som innebär att flyktingar i dag i praktiken inte behöver uppfylla vissa krav som att referenspersonen har bostad, sjukförsäkring samt stabila och regelbundna inkomster.

Ytterligare en fråga som grönboken berör är om medlemsstaterna även i fortsättningen bör ha möjlighet att begränsa tillämpningen av direktivets förmånligare bestämmelser för flyktingar som har familjeband som är etablerade före inresan, liksom om familjeåterförening bör säkras för bredare kategorier av familjemedlemmar, till exempel far- och morföräldrar som är beroende av referenspersonerna för sin försörjning, och i vilken utsträckning man i så fall ska ändra det. Det är en av frågorna.

Kommissionens frågor rör också om det finns tydliga bevis för missbruk och hur stort det i så fall kan vara. Kan samtal, utredningar och nu också dna-tester bidra till att lösa dessa problem? Ska i så fall de samtal och utredningar som man gör regleras på EU-nivå?

I samband med detta ställer också kommissionen en fråga om det finns tydliga problem med skenäktenskap. Det är alltså totalt 14 frågor som kommissionen har i grönboken.

Som jag sade inledningsvis är syftet med grönboken att inleda en bredare diskussion om utformningen av direktivets regler och om en ökad harmonisering inom EU: Det kan leda till förslag om förändringar av direktivet.

Herr talman! Socialförsäkringsutskottet konstaterar att direktivet i dag bygger på så kallade minimiregler, där medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning kan ha förmånligare bestämmelser än vad direktivet anger. Utskottet delar regeringens bedömning att en eventuell omförhandling av direktivet skulle kunna leda till en skärpning av bestämmelserna. Med andra ord: Det saknas enligt socialförsäkringsutskottets bedömning skäl att inleda en omförhandling av direktivet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Herr talman! EU:s medlemsstaters migrationspolitik håller på att harmoniseras. En gemensam migrationspolitik för unionen är under framtagande och berör allt från gränsförvaltning till flyktingmottagande, arbetskraftsinvandring och familjeåterförening. Vi debatterar nu EU-kommissionens grönbok om rätten till familjeåterförening för icke-EU-medborgare som är bosatta i EU. Kommissionen vill få till en debatt om familjeåterförening och ställer frågor om familjeåterförening i grönboken.

EU har redan i dag tagit steg mot gemensamma regler vad gäller familjeåterförening, men det är inte en total harmonisering eftersom gällande reglering innehåller minimiregler som innebär att enskilda medlemsstater kan ha mer förmånliga regler än vad EU som helhet har gentemot den enskilde.

I den migrationspolitiska ramöverenskommelse som regeringen och Miljöpartiet har slutit konstateras att ”flera av EU:s medlemsstater på ett oacceptabelt sätt brister i sin hantering av asylsökande”. Vidare påpekas att ”EU:s medlemsstater måste dela på ansvaret att erbjuda skydd och ge ett gott mottagande. Enskilda medlemsstater ska inte förhindras att ha en i förhållande till den asylsökande mer generös inställning än den som EU som helhet har.”

Familjeåterförening är en mänsklig rättighet. Miljöpartiet de gröna ser allvarigt på europeiska försök att inskränka rätten till familjeåterförening genom exempelvis krav på att delta i integrationsåtgärder, försörjningskrav eller krav på att en viss tid ska ha passerat innan man kan ansöka om familjeåterförening. Att kunna återförenas med sina närmaste är väldigt viktigt för att kunna ta sig in i samhället, lära sig språket, skaffa arbete och bostad eller tillgodogöra sig tortyrbehandling eller annan behandling som man är i behov av. En central princip bör vara att familjer inte ska behöva leva splittrade.

I veckan träffade jag Noora och Yousif Akrawi i Södertälje. De har tillsammans med resten av sin familj flytt från Irak på grund av förföljelse. De har tvingats ta sig hit i omgångar. Sist kom den yngste brodern, endast sju år gammal, med hjälp av människosmugglare, och då svårt sjuk i en njursjukdom.

Familjen har efter många vändor fått avslag på sin asylansökan i alla instanser, men eftersom mamman i familjen, Angal, är uppskattad farmaceut på ett apotek i Södertälje satte de sitt hopp till ansökan om arbetstillstånd. Hon skulle ha fått detta om det inte hade varit för den så kallade sexmånadersregeln. Vid tidpunkten för avslaget hade hon nämligen arbetat i bara fem månader och 20 dagar, och man måste ha arbetat i sex månader för att få söka arbetstillstånd.

Samtidigt är efterfrågan på farmaceuter stor i Sverige, och Arbetsförmedlingen måste söka sig utomlands för att hitta rekryter. Ändå utvisar Sverige alltså en redan etablerad farmaceut. Hon måste nu återvända med hela sin familj till ett land där de fruktar för sina liv och göra en ny ansökan för att kunna komma hit och jobba på det apotek där hon i dag redan jobbar.

Om familjen nu mot alla odds klarar att hålla sig i säkerhet i Irak tillräckligt länge för att kunna skicka en ny ansökan om arbetstillstånd därifrån får dottern Noora inte följa med eftersom hon inte är under 21 längre utan kommer att ha hunnit fylla 22. Familjen skulle alltså tvingas att välja mellan att splittras på nytt eller att kunna leva tillsammans allihop men med fara för sina liv.

Dottern Noora, som alltså skulle bli lämnad kvar i Irak, har nu varit i Sverige i fyra år och ser fram emot att ta studenten med sina klasskamrater. Hon talar flytande svenska, har MVG i samtliga ämnen på Naturvetenskapliga programmet och satsar på att bli tandläkare.

För Miljöpartiet är det viktiga inte att mamman tillhör en efterfrågad yrkeskategori eller att barnen är ovanligt begåvade, men det synliggör det absurda i systemet, där Migrationsverket eller migrationsdomstolarna skickar ut människor som Arbetsförmedlingen och arbetsgivarna skriker efter. Det blir som cirkulär migration fast omvänt och upp och ned.

Herr talman! Mycket behöver ändras. Miljöpartiet vill till exempel göra det lättare för asylsökande som fått avslag att ansöka om arbetstillstånd utan att lämna landet. Kravet på sex månader bör sänkas till tre, och det bör kunna uppfyllas genom olika anställningar. Dessutom bör det bli lättare för familjemedlemmar att få uppehållstillstånd på grund av anknytning till någon som har gjort spårbyte.

Dagens klimat runt om i EU gör att det inte är troligt att en omförhandling av familjeåterföreningsdirektivet leder till en mer human eller öppen bedömning av anhöriginvandringen. Risken är att ett omförhandling av direktivet skulle leda till att vissa av bestämmelserna skärps.

Diskussionen om migration går tyvärr inte i rätt riktning i EU. Däremot har vi i Sverige valt en annan riktning. Miljöpartiet arbetar inom den migrationspolitiska överenskommelsen med regeringen för att stärka rätten till familjeåterförening i nationell lagstiftning, bland annat genom att lösa identitetsproblematiken för personer som kommer från Somalia och de familjer som har drabbats. I stället för att riskera att politiken blir mer restriktiv, som i övriga Europa, driver vi på för en politik som baseras på mer öppenhet och mer humanitet.

(Applåder)

Anf. 37 ULF NILSSON (FP):

Herr talman! Som vi vet är det ett stort antal människor som flyttar till och från Sverige varje år. En ganska liten andel av de människor som flyttar in i Sverige är flyktingar. Andra är studerande, forskare och människor med tidsbegränsat arbetstillstånd.

För att de som har fått rätt att stanna i Sverige ska kunna leva på ett mänskligt sätt måste de ha en rimlig möjlighet att leva tillsammans med sina närmaste, till exempel mindre barn eller sammanboende partner. De flesta som själva har en familj kan väl föreställa sig hur plågsamt det måste vara att leva, arbeta eller studera här om man samtidigt måste vara skild från till exempel sitt minderåriga barn. Därför har Sverige också en lagstiftning som inom vissa gränser ger människor rätt att återförenas med sina närmaste. För vissa grupper gäller ett försörjningskrav om de vill att närstående vuxna ska flytta hit.

År 2003 formulerade EU ett direktiv om rätt till återförening, och nu har kommissionen ställt samman den grönbok som vi diskuterar i dag, som sammanfattar EU-reglerna och ställer frågor till staterna om att eventuellt föreslå förändringar.

Folkpartiet tycker att det är bra att EU försöker utforma gemensamma principer för migrationspolitik i Europa. Vår grundinställning i den här frågan är att grundläggande principer för rättssäkerhet och möjlighet att överklaga och så vidare ska utformas på samma sätt i olika EU-länder.

Det så kallade Stockholmsprogrammet, som antogs under Sveriges ordförandeskap, pekar framåt mot en gemensam utformning av processen för asylsökande, och det ska garantera en rättssäker behandling som inte avviker drastiskt mellan olika EU-länder.

Vår utgångspunkt är att EU-reglerna ska ge en gemensam garanterad grundnivå men att det också måste få finnas nationella möjligheter att vara mer generös och tillåta återförening i fler fall än vad EU-direktivet kräver.

När det gäller familjeåterförening finns det två obligatoriska bestämmelser: dels ska medlemsstaterna se till att minderåriga barns bästa ska komma i första hand, dels ska de ta hänsyn till familjeband, hur nära och stabila de är. Det innebär att en individuell bedömning måste göras i varje fall.

Det finns på olika håll i Europa partier och politiska rörelser som tar varje tillfälle i akt att ifrågasätta möjligheterna för människor att flytta till Europa och måla upp invandringen som ett hot, trots att allt talar för att Europa på lång sikt behöver en inflyttning för att jämna ut ålderspyramiden och öka arbetskraften och trots att det finns humanitära skäl att ta emot flyktingar. En del ser det som ett egenvärde att i alla sammanhang, oavsett vad det handlar om, föreslå striktare regler för migration.

Nu har då kommissionen lämnat den här grönboken för en diskussion om gällande regler. Som tidigare talare har sagt skulle de här diskussionerna i förlängningen kunna leda till omförhandlingar, och i värsta fall skulle de kunna leda till skärpta bestämmelser. Därför förordar inte regeringen någon revidering av direktivet. Utskottet delar den bedömningen och vill inte i dag inleda en diskussion som skulle kunna leda till omförhandling och försämring i EU-länder när det gäller rätten till återförening.

Utgångspunkten för reglerna i Sverige är att barn och samlevande partner har rätt att återförenas med anhöriga i Sverige. Det finns ett visst försörjningskrav, med ett hundra procentigt undantag för barn. I stort sett tycker jag att de svenska reglerna är balanserade och humana, men de skulle kunna förbättras på några punkter.

Det är, som sagt, viktigt för de flesta människor att få vara med sin familj. Det är också därför som många människor som flytt till Sverige för att få skydd i dag borde ha rätt att leva med sina barn och sin partner här – det har de också. Likadant har arbetskraftsinvandrare rätt att ta med sin närmaste familj till Sverige.

Men som ni vet har vi på senare tid haft en hel del uppmärksammade fall med riktigt sjuka gamla människor som bor i ett annat land och har sina enda anhöriga i Sverige. Det är inte så svårt, tror jag, för de flesta att sätta sig in i den oro som det innebär att ha sin ensamma mamma eller pappa långt borta. De flesta svenskar kommer nog någon gång i sitt liv

Prot. 2011/12:78
29 februari

*Rätt till familje-
återförening för
tredjelandsmedborgare
bosatta i EU*

att uppleva att någon av ens föräldrar blir så gammal och sjuk att man för trygghetens skull vill ha föräldern nära.

Folkpartiet föreslår därför i de kommande diskussionerna, inom Alliansen och med Miljöpartiet, att det ska vara möjligt att se fall där det är orimligt att kräva att anhöriga ska lämna en gammal människa åt sitt öde i ett annat land. Vi föreslår att man återinför något liknande den tidigare regeln om att gamla som inte har anhöriga kvar i hemlandet ska ha möjlighet att under vissa villkor förenas med sina barn i Sverige. Bland annat kan ett villkor vara att de anhöriga har en ordnad försörjning och bostad. Vi kommer att återkomma till de förslagen i de kommande diskussionerna.

Folkpartiet tycker att det är glädjande att regeringen har satt i gång och nu är på väg att avsluta ett arbete med att öppna fler möjligheter för att styrka identitet när ett land inte tillhandahåller godkända pass. Som vi vet är det framför allt somaliska familjer som inte har haft möjlighet att återförenas av rent formella skäl, trots att allt talar för att de skulle ha rätt till återförening. Det är glädjande att det arbetet nu är på väg att ge resultat.

Familjeåterförening ger invandrare en möjlighet att ha ett familjeliv, och det är viktigt för att integrera dem i samhället. När vi nu talar om familjeåterförening, herr talman, kan det vara intressant att påpeka att anhöriga till just flyktingar är en riktigt liten del av anhöriginvandringen. Den stora delen är anhöriga till arbetskraft och anknytning genom äktenskap.

I sammanhanget tog Maria Ferm, Miljöpartiet, tidigare upp en person som inte fick rätt att söka arbete på grund av att personen bara hade haft ett fast arbete i fem månader. Det här har inte direkt med anhöriginvandring att göra, men det kan vara värt att påpeka att kommittén för cirkulär migration just föreslår att tiden innan man får söka arbete ska bli kortare. Det hoppas jag verkligen att regeringen snart tar upp – det och andra intressanta förslag från den här kommittén, som i bred enighet vill göra det lättare för människor att söka arbete även inifrån Sverige.

Herr talman! Sammanfattningsvis menar jag att EU-direktivet om familjeåterförening skapar en acceptabel grundnivå för EU-staterna att utgå från. Och det formulerar faktiskt en oavvislig rätt för nära anhöriga att kunna återförenas. Samtidigt ger, som sagt, de här minimireglerna medlemsstaterna rätt att införa förmånligare bestämmelser. Det finns därför ingen stor anledning att i dag börja omförhandling av direktivet.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut: att lägga det här utlåtandet till handlingarna.

(Applåder)

Anf. 38 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr talman! Vi från Centerpartiets sida ställer oss också bakom det liggande förslaget – jag ska tillägga att det gör alla i utskottet.

För Centerpartiets del är det viktigt att migrationspolitiken präglas av öppenhet, humanitet och generositet. Vi tycker att Sverige ska vara en del av Europas kärna. Vi tycker också att det ska finnas gemensamma regler för hur vi hanterar migrationspolitiken inom Europeiska unionen.

Det är ingen hemlighet hur det var till exempel under Irakkrisens absolut värsta år. I Sverige fick ungefär 97 procent av de irakier som sökte uppehållstillstånd stanna. I Grekland var procentsatsen noll. Det säger en del om att Europa har oerhört mycket kvar att göra för att säkerställa att man hanterar regler och rättigheter likadant och att man ser till att uppfylla de skyldigheter som man faktiskt har som ett land inom Europeiska unionen gentemot dem som söker skydd undan förföljelse och krigssituationer i sina hemländer.

Det är också oerhört viktigt att man har möjligheten, om man har flytt från förföljelse, förtryck och krig, att återförenas med sin familj. Det är väl ingen som har svårt att sätta sig in i hur det skulle vara i en sådan situation när man tvingas att lämna sitt hem. Man kommer till ett nytt land som i många delar är främmande. Man erbjuds skydd. Man ska få stanna.

Men så finns det de som säger att man inte ska få möjligheten att återförenas med sina barn eller med sin hustru eller med sin make. Det är inget svårt tankeexperiment att tänka sig att det blir oerhört svårt att bli en del av det nya landet när man har en ständig oro för dem som är nära och kära.

Jag har ett lysande exempel från den årliga konferensen i Skellefteå. Förra året, eller om det var förrförra året, träffade vi på den konferensen en somalisk kvinna som var mer eller mindre paralyserad, men inte för att hon var utsatt för hot längre. Hon skulle få stanna. Men hon var livrädd för sina barns skull. Hur var deras situation? Var i världen fanns de någonstans?

Samtidigt blåser det vindar i Europa som inte är alltigenom behagliga, som Eva-Lena Jansson, Socialdemokraterna, mycket riktigt påpekade. För Centerpartiets del har vi gjort bedömningen att de regler som finns i dag, som antogs 2003 och trädde i kraft något år senare i Sverige, har fungerat väl. Vi är rädda för att en öppning av den här diskussionen igen skulle komma att innebära att tyngdpunkten kommer att läggas på några av de 14 frågor som har ställts till medlemsländernas parlament, kanske framför allt på de frågor som har handlat om eventuella missbruk eller felaktigheter i asylhanteringen. Det finns en underton i de frågorna som ger en känsla av att man försöker samla information för att göra det än svårare att bevisa familjebanden.

Det är ingen hemlighet att vi från Centerpartiets sida också anser att det är rätt personer som ska få stanna. Det är ingen hård eller kall linje. Den säger bara att är det så att en person har fått skydd i Sverige är det den personens familj som ska få stanna. Därför är det viktigt att man vet vilka de andra personerna är.

Detta har, som flera talare har varit inne på, gett en hel del problem för människor som kommer från länder där statsapparaten inte fungerar, till exempel Somalia. Därifrån kommer den stora gruppen, men det finns också andra statslösa grupper som drabbas av precis samma problematik. Där har regeringen tillsammans med Miljöpartiet redan inlett ett arbete för att ge möjlighet till dna-prövning för att kunna bevisa familjesamhörigheten.

Det var också så att det bara för några år sedan fanns en lite annan debatt i Sverige. När Stockholmsprogrammet antogs, under ledning av det svenska ordförandeskapet, var vindarna på väg att vända. Efter "nine eleven" för drygt tio år sedan kom migrationspolitiken oerhört mycket att präglas av rädsla, slutenhet och stängdhet tills Stockholmsprogrammet antogs.

Ekonomi i Europa var god och man var beredd att se på migrationspolitiken på ett annat sätt. Man pratade om behovet av invandring, inte bara för att uppfylla våra plikter enligt de mänskliga rättigheterna, att ge skydd till den som behöver, utan också för att vi har ett behov i Europa av att bli fler och att säkerställa vår framtida möjlighet att vara fortsatt starka och framgångsrika länder.

Efter det har vi genomgått en finanskris som har varit den svåraste sedan 1930-talet. Detta präglar som alltid vad som sker i migrationspolitiken. Tyvärr är det så. Det finns till och med partier i Sveriges riksdag som vill göra migrationspolitiska experiment med möjligheten för människor som har fått rätten att befinna sig i Sverige att återförenas med sina familjer. Detta säger vi bestämt nej till från Centerpartiets sida.

Det är den rädslan som ligger till grund för att vi säger att vi är nöjda med den lagstiftning som ligger, de krav som vi har åtagit oss att ställa och det som vi har genomfört. Vi vill inte öppna det som riskerar att bli Pandoras box när vi vet att debatten i en del av Europas länder präglas mycket av främlingsfientlighet. I en del länder, till exempel vårt södra grannland Danmark, kan vi se att partier som för bara tio år sedan var framåtsträvande för öppenhet, humanitet och generositet och som till och med var systerpartier till goda liberala partier i Sverige har kommit att svänga och blivit ganska hårdföra i migrationspolitiken.

Vi ser också länder i Europa där man i dag återigen marscherar i uniform och ger sig på romer och judar. Det finns en stor risk för att det i finanskrisens kölvatten slår över i den traditionella, ytterst primitiva, dåliga mänskliga egenskapen att söka en syndabock. Det är alltid den som inte var här från början som får klä skott för problemen. Därför, herr talman, ställer sig Centerpartiet helt bakom de resonemang som har förts i socialförsäkringsutskottet.

(Applåder)

Anf. 39 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Längtan – det är det debatten i dag handlar om, om längtan efter att få leva tillsammans med sin familj, barnen, föräldrarna, den älskade, morföräldrarna.

Om vi tittar efter så ser vi att Europa är fullt av längtan. En mamma i Italien jobbar hårt men klarar ändå inte att tjäna tillräckligt för att beviljas återförening med sina barn som är kvar i Thailand. En svensk-somalisk pappa lyssnar till nattens tystnad och önskar att den skulle fyllas av barnens andetag och grymtningar. Danska Ditte får flytta till Sverige för att kunna leva tillsammans med sin älskade Hamid från Irak. Europa är fullt av längtan och kamp för att överskrida de hinder som har satts upp för rätten att leva tillsammans med sin familj, hinder som skiljer oss som lever i Europa från dem som befinner sig utanför.

Herr talman! Rätten till familjeåterförening är, som många har sagt, en mänsklig rättighet. Det är en rättighet som även regleras av familjeåterföreningsdirektivet från 2003. När kommissionen nu skickar ut en grönbok för att inhämta synpunkter på direktivet är det just denna mänskliga rättighet vi måste prata om, för runt om i Europa har allt fler länder ställt krav på den anhöriga som begär familjeåterförening.

Kraven rör ofta inkomst och bostad, men inskränker även rätten till stöd i språkinläring och etablering vid ankomst. Vissa europeiska länder går så långt som till att neka barn över tolv år i kärnfamiljer återförening på grund av bristande integrationspotential. Det borde inte vara möjligt att neka familjeåterförening i Europa i dag utifrån så uppenbart rasistiska grunder. Sådana krav är inte värdiga ett Europa som säger sig värna mänskliga rättigheter.

Herr talman! Det finns ett mörkt stråk bredvid människans längtan. Det är det beroendestillstånd som skapas, inte minst för en grupp kvinnor som kommer hit genom kärleksinvandring. Kraven på försörjning och bostad gör att dessa kvinnor hålls kvar i förhållanden med misshandel och sexuellt utnyttjande eftersom de annars inte skulle kunna klara försörjningen eller få uppehållstillstånd i det nya landet. Det är inte bara en personlig tragedi för den enskilda kvinnan, det är också ett vidrigt misslyckande i ett Europa som borde göra det klart för alla och envar att kvinnans rättigheter alltid står över försörjningskravet och att hennes säkerhet och hälsa alltid, utan undantag står högst upp på agendan.

Herr talman! Sverige har nu i flera år nekat en stor grupp rätt till familjeåterförening. Många gånger har just vi här i kammaren diskuterat familjeåterförening för framför allt somaliska familjer. Bland annat Vänsterpartiet har krävt en snabb lagändring som skulle kunna lösa problemet. Därför anser jag också att Sverige bryter mot just familjeåterföreningsdirektivet i dess nuvarande form.

Tillsammans med flyktingadvokat Sten De Geer har jag anmält Sverige till kommissionen för brott mot familjeåterföreningsdirektivet, och kommissionen har valt att öppna en pilotstudie för att titta närmare på just detta. Jag tycker att det är glädjande och jag hoppas att det eldar på regeringen och Miljöpartiet så att vi senare i mars äntligen kan få se en proposition som låter familjerna återförenas.

Att Migrationsöverdomstolen nyligen kom med en dom som godkänner dna-bevisning i dessa fall är också bra, men en lagändring som även omfattar adoptivbarn, maka, make och annan nära familj är ju helt nödvändig.

Herr talman! Det ärliga svaret till kommissionen är att det finns mycket som skulle behöva göras för att förbättra familjeåterföreningsdirektivet, inte minst för att ta bort dessa orimliga och rasistiska krav på försörjning, bostad och så kallad integrationspotential som ställs av flera europeiska länder.

Samtidigt är den dystra verkligheten, som flera här har påpekat, att utvecklingen i många av Europas länder går i ännu mer främlingsfientlig och restriktiv riktning. Risker är stora att vi om vi öppnar familjeåterföreningsdirektivet kommer att stå med ett nytt direktiv med ännu hårdare krav och ännu högre murar runt Europa. Det vill vi inte, och glädjande nog vill inte heller regeringen det. Därför yrkar även jag bifall till förslaget i utskottets utlåtande.

Men jag vill påminna om att det här ställer ännu högre krav på oss och på vår nationella lagstiftning. Den innerliga längtan, barnens rätt till sina föräldrar och individens rätt till familj ska respekteras även i framtidens Sverige. Ingen ska på en knastrig telefon behöva förklara för sina barn att lönen inte är tillräckligt hög för att återförenas. Bristen på ID-handlingar ska inte hålla familjer isär. Nattens tystnad ska fyllas av de små ljuden, barnen som mumlar i sömnen. Ingen kvinna ska tvingas stanna i en våldsam relation.

Klassamhället ska inte även återspeglas i rätten till familj. Rasismen ska inte avgöra vem som har integrationspotential. Det kommer Vänsterpartiet alltid att kämpa för.

Anf. 40 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Den delen av utskottets utlåtande som utgörs av själva ställningstagandet är till 60 procent en beskrivning av tidigare ställningstaganden, det vill säga sådant som har gjorts i utskottet innan Sverigedemokraterna tog plats i riksdagen. Ytterligare en knapp fjärdedel av utlåtandet beskriver hur uppgifterna i ärendet är fördelade mellan kommission, regering och riksdag. Den sista sjättedelen är ett ställningstagande.

Utskottet har beslutat att inte besvara de frågor som ställs i grönboken med motiveringen att det är regeringens ansvar att formellt yttra sig till kommissionen. Det är sannolikt att en sverigedemokratisk regering hade yttrat sig annorlunda jämfört med vad Sveriges nuvarande regering skulle göra.

Regeringen och utskottet tror att en omförhandling av direktivet kan leda till en skärpning av bestämmelserna, som många här har påpekat. Man konstaterar att dagens direktiv bygger på så kallade minimiregler. Det innebär rimligtvis att en skärpning av bestämmelserna betyder en sänkt maximinivå. I princip menar jag att det nationella självbestämmandet är så viktigt att varje land självklart ska ha rätt att besluta om såväl tak som golv. Problemet är inte att Sverige kan ha mer – som man uttrycker det – förmånliga bestämmelser. Dock är det inte den väg som Sverigedemokraterna vill gå.

Vad som däremot är angeläget är att vi även har möjlighet att på nationell nivå tillämpa mer strikta och ansvarsfulla bestämmelser än vad direktivet anger. Om detta sägs ingenting i utlåtandet, även om jag förstår att de flesta övriga ledamöter i utskottet förmodligen läser in mellan raderna att utskottet eftersträvar ökad invandring. Det gör dock inte Sverigedemokraterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 15 §.)

Kammaren beslutade kl. 11.52 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 februari

SkU5 Riksrevisionens rapport om skattebefrielse för biodrivmedel

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU7 Vuxenutbildning

Punkt 2 (Insatser för studieovana grupper och ungdomar)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP)

Votering:

176 för utskottet

122 för res. 2

17 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 98 M, 20 FP, 20 C, 19 SD, 18 KD

För res. 2: 100 S, 22 MP

Avstod: 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 3 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Christina Oskarsson (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 5 (Sökande med komplettering från komvux)

1. utskottet

2. res. 5 (MP)

Votering:

276 för utskottet

22 för res. 5

17 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 20 FP, 20 C, 19 SD, 18 KD

För res. 5: 22 MP

Avstod: 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 3 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 6 (Rätt att läsa in högskolebehörighet)

1. utskottet

2. res. 6 (MP, V)

Votering:

275 för utskottet

39 för res. 6

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 97 M, 20 FP, 20 C, 19 SD, 18 KD

För res. 6: 22 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 10 M, 3 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 11 (Kvalitetssäkrad och individanpassad sfi)

1. utskottet

2. res. 11 (S, MP)

Votering:

176 för utskottet

122 för res. 11

17 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 98 M, 20 FP, 20 C, 19 SD, 18 KD

För res. 11: 100 S, 22 MP

Avstod: 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 3 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 13 (Inriktningen på sfi)

1. utskottet

2. res. 13 (MP, V)

Votering:

276 för utskottet

39 för res. 13

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 20 FP, 20 C, 19 SD, 18 KD

För res. 13: 22 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 3 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU17 Smart gränsförvaltning – valmöjligheter och framtida handlingsalternativ

1. utskottet
2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 1 (MP)
3. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 2 (SD)
4. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 3 (V)

Förberedande votering 1:

19 för res. 2

18 för res. 3

278 avstod

34 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

21 för res. 1

20 för res. 2

274 avstod

34 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Bodil Ceballos (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

257 för utskottet

22 för res. 1

36 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 97 M, 20 FP, 20 C, 1 SD, 18 KD

För res. 1: 22 MP

Avstod: 1 M, 18 SD, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 3 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

JuU19 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2010

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Ljudupptagning vid hemlig kameraövervakning)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

296 för utskottet

19 för res.

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 22 MP, 20 FP, 20 C, 17 V, 18 KD

För res.: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 3 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

UbU9 En ny gymnasiesärskola

Punkt 3 (Handledning vid arbetsplatsförlagt lärande och lärlingsutbildning)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

140 för res. 1

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 20 C, 19 SD, 18 KD

För res. 1: 101 S, 22 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 3 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU50 Subsidiaritetsprövning av förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

278 för utskottet

19 för res. 1

18 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 22 MP, 20 FP, 20 C, 18 KD

För res. 1: 19 SD

Avstod: 1 S, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 3 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

FiU45 Subsidiaritetsprövning av förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling av vatten m.m.

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

279 för utskottet

19 för res. 1

17 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 22 MP, 20 FP, 20 C, 18 KD

För res. 1: 19 SD

Avstod: 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 3 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Prot. 2011/12:78

29 februari

UU13 Internationella insatser

Punkt 1 (Svenska bidrag till internationella insatser)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (MP, V)

4. res. 3 (SD)

Förberedande votering 1:

41 för res. 2

18 för res. 3

256 avstod

34 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

103 för res. 1

38 för res. 2

173 avstod

35 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

156 för utskottet

101 för res. 1

57 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 20 C, 18 KD

För res. 1: 101 S

Avstod: 21 MP, 19 SD, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 4 MP, 4 FP, 3 C, 2 V, 1 KD, 1 -

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU8 Rätt till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare bosatta i EU

Kammaren biföll utskottets förslag.

16 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Skrivelse
2011/12:103 Kommittéberättelse 2012

Motioner

med anledning av prop. 2011/12:55 De brottsbekämpande myndigheter-
nas tillgång till uppgifter om elektronisk information

2011/12:Ju5 av Kent Ekeröth (SD)

2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2011/12:63 Ökad säkerhet i domstol

2011/12:Ju7 av Morgan Johansson m.fl. (S)

2011/12:Ju8 av Kent Ekeröth (SD)

2011/12:Ju9 av Maria Ferm m.fl. (MP)

17 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 29 februari

2011/12:269 Utvisade som riskerar tortyr

av *Christina Høj Larsen* (V)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2011/12:270 Föräldraskapspresumtion vid assisterad befruktning

av *Hillevi Larsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:271 Stulna identiteter

av *Maryam Yazdanfar* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 13 mars.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 29 februari

2011/12:435 Stöd till småskalig matproduktion

av *Gunnar Sandberg* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2011/12:436 Sveriges ställningstagande till kommissionens ansvarsfrihet

av *Peter Persson* (S)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2011/12:437 Utländska tandläkares specialistutbildning i Sverige

av *Lars Johansson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

Prot. 2011/12:78

29 februari

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 mars.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 29 februari

2011/12:381 Sms-livräddare

av *Björn Söder* (SD)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:390 Hälso- och sjukvård specialiserad på könsstympning

av *Carina Hägg* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:396 Höskoleprov för dyslektiker

av *Yvonne Andersson* (KD)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:397 Överförbara kvoter i nya CFP

av *Jan-Olof Larsson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2011/12:399 Nedläggning av servicekontoret i Angered

av *Shadiye Heydari* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2011/12:401 Folkhälsoinstitutets fortsatta verksamhet i Östersund

av *Gunnar Sandberg* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2011/12:403 Ekonomisk ersättning under prövning av sjukpenning efter utförsäkring

av *Hans Hoff* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2011/12:406 Utvärdering av skador orsakade av ECT-behandling

av *Elin Lundgren* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:408 Lagstiftning om vinterdäck för tunga fordon

av *Monica Green* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:410 Legitimation för fritidspedagoger

av *Olle Thorell* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:411 Den kommande propositionen om ändrad könstillhörighet

av *Hannah Bergstedt* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:413 Brottslighet och näringsförbud i konkurser

av *Christina Oskarsson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:414 SJ:s snabbtåg på Väst kustbanan

av *Stina Bergström* (MP)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:415 Arbetsplatsolyckor bland dem som befinner sig i arbetsmarknadsåtgärder

av *Christin Hagberg* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2011/12:416 Stärkt konsumentskydd vid näthandel

av *Christin Hagberg* (S)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2011/12:417 Vräkning av barnfamiljer

av *Christin Hagberg* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:422 Åtgärder mot dömda taxiförare

av *Krister Örnfjäder* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:423 Situationen i Syrien och Sveriges ansvar

av *Christina Høj Larsen* (V)
till statsrådet Tobias Billström (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 mars.

20 § Kammarén åtskildes kl. 16.18.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet's början till och med 12 §
anf. 31 och
av talmannen därefter till sammanträdet's slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om ordförande i kulturutskottet	1
3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	1
4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
7 § Förnyad bordläggning	2
8 § Smart gränsförvaltning – valmöjligheter och framtida handlingsalternativ	3
Justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU17	3
Anf. 1 MARIA FERM (MP)	3
Anf. 2 KENT EKEROTH (SD)	4
Anf. 3 MARIANNE BERG (V)	4
Anf. 4 EWA THALÉN FINNÉ (M)	5
Anf. 5 JOHAN PEHRSON (FP)	6
Anf. 6 JOHAN LINANDER (C)	7
(Beslut fattades under 15 §.)	8
9 § Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2010	9
Justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU19	9
Anf. 7 KENT EKEROTH (SD)	9
Anf. 8 JAN R ANDERSSON (M)	10
Anf. 9 ROGER HADDAD (FP)	11
(Beslut fattades under 15 §.)	12
10 § En ny gymnasiesärskola	12
Utbildningsutskottets betänkande 2011/12:UbU9	12
Anf. 10 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S)	12
Anf. 11 PER LODENIUS (C)	14
(Beslut fattades under 15 §.)	17
11 § Subsidiaritetsprövningar av förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling samt om offentlig upphandling av vatten m.m.	17
Finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU50	17
Finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU45	17
Anf. 12 ERIK ALMQVIST (SD)	17
Anf. 13 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	18
Anf. 14 ERIK ALMQVIST (SD) replik	19
Anf. 15 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M) replik	20
Anf. 16 ERIK ALMQVIST (SD) replik	20

Anf. 17 ANN-CHARLOTTE HAMMAR	
JOHNSSON (M) replik.....	20
(Beslut fattades under 15 §.)	20
12 § Internationella insatser	21
Utrikesutskottets betänkande 2011/12:UU13	21
Anf. 18 PETER RÅDBERG (MP).....	21
Anf. 19 MIKAEL JANSSON (SD).....	22
Anf. 20 HANS LINDE (V)	23
Anf. 21 KARIN ENSTRÖM (M).....	26
Anf. 22 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	28
Anf. 23 KARIN ENSTRÖM (M) replik	28
Anf. 24 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	29
Anf. 25 KARIN ENSTRÖM (M) replik	29
Anf. 26 HANS LINDE (V) replik	29
Anf. 27 KARIN ENSTRÖM (M) replik	29
Anf. 28 HANS LINDE (V) replik	30
Anf. 29 KARIN ENSTRÖM (M) replik	31
Anf. 30 ISMAIL KAMIL (FP).....	31
Anf. 31 KERSTIN LUNDGREN (C).....	32
Anf. 32 ROBERT HALEF (KD).....	34
Anf. 33 CARINA HÄGG (S).....	35
(Beslut fattades under 15 §.)	36
13 § Rätt till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare	
bosatta i EU	36
Socialförsäkringsutskottets utlåtande 2011/12:SfU8	36
Anf. 34 EVA-LENA JANSSON (S).....	36
Anf. 35 EVA LOHMAN (M).....	37
Anf. 36 MARIA FERM (MP).....	40
Anf. 37 ULF NILSSON (FP)	41
Anf. 38 FREDRICK FEDERLEY (C)	43
Anf. 39 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	45
Anf. 40 DAVID LÅNG (SD).....	47
(Beslut fattades under 15 §.)	47
Ajournering.....	48
Återupptagna förhandlingar	48
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 februari.....	48
SkU5 Riksrevisionens rapport om skattebefrielse för	
biodrivmedel	48
UbU7 Vuxenutbildning	48
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
sammanträde.....	50
JuU17 Smart gränsförvaltning – valmöjligheter och	
framtida handlingsalternativ	50
JuU19 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och	
hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål	
under år 2010	50
UbU9 En ny gymnasiesärskola	51

FiU50 Subsidiaritetsprövning av förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling	51
FiU45 Subsidiaritetsprövning av förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling av vatten m.m.	51
UU13 Internationella insatser	52
SfU8 Rätt till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare bosatta i EU	52
16 § Bordläggning.....	53
17 § Anmälan om interpellationer.....	53
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	53
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	54
20 § Kammaren åtskildes kl. 16.18.....	55

Prot. 2011/12:78
29 februari
